EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3. 5. 2023
COM(2023) 234 final

2023/0135 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o boji proti korupcii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV a Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie a ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Korupcia veľmi škodí spoločnosti, našim demokraciám, hospodárstvu a jednotlivcom. Narúša fungovanie inštitúcií, od ktorých sme závislí, a oslabuje ich dôveryhodnosť, ako aj schopnosť vykonávať verejné politiky a poskytovať kvalitné verejné služby. Pôsobí aj ako faktor, ktorý napomáha páchaniu organizovanej trestnej činnosti a nepriateľskému zahraničnému zasahovaniu. Úspešné predchádzanie korupcii a boj proti nej sú nevyhnutné na ochranu hodnôt EÚ a účinnosti politík EÚ, ako aj na zachovanie právneho štátu a dôvery v tých, ktorí vládnu, a vo verejné inštitúcie.

Korupcia je prekážkou udržateľného hospodárskeho rastu, odvádza zdroje od produktívnych výsledkov, oslabuje efektívnosť verejných výdavkov a prehlbuje sociálne nerovnosti. Bráni účinnému a bezproblémovému fungovaniu jednotného trhu, vytvára neistotu pri podnikaní a brzdí investície. Korupcia sa vo svojej podstate ťažko vyčísľuje, ale aj podľa konzervatívnych odhadov stojí hospodárstvo EÚ najmenej 120 miliárd EUR ročne[1]. Negatívne účinky korupcie sa prejavujú na celom svete, pričom oslabujú snahy zamerané na dosiahnutie dobrej správy vecí verejných a prosperity, ako aj na splnenie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja.

Z údajov z prieskumu Eurobarometra z roku 2022 vyplýva, že 68 % ľudí v EÚ a 62 % spoločností so sídlom v EÚ si myslí, že korupcia je v ich krajine rozšírená[2]. V správe o stave Únie 2022 je boj proti korupcii jedným z hlavných bodov programu Európskej komisie, ktorá zdôrazňuje potrebu bojovať proti nej na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni. Aj Európsky parlament opakovane vyzval na posilnenie opatrení EÚ v boji proti korupcii[3]. Rada zverejnila podobné výzvy, najmä v súvislosti so spoluprácou v boji proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti[4].

Existujúci právny rámec EÚ pre boj proti korupcii je potrebné aktualizovať, aby sa zohľadnil vývoj hrozieb korupcie a právne povinnosti Únie a členských štátov vyplývajúce z medzinárodného práva, ako aj vývoj vnútroštátnych trestnoprávnych rámcov. V rámcovom rozhodnutí Rady 2003/568/SVV[5] sa stanovujú požiadavky týkajúce sa kriminalizácie korupcie v súkromnom sektore. Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych

---

[1] Tento odhad vychádza z práce špecializovaných inštitúcií a orgánov, akými sú Medzinárodná obchodná komora, organizácia Transparency International, iniciatíva OSN s názvom Global Compact, Svetové ekonomické fórum a iniciatíva Clean Business is Good Business, podľa ktorých strata hospodárskeho bohatstva v dôsledku korupcie dosahuje na svetovej úrovni 5 % HDP. Podľa iného odhadu sa náklady na korupciu v EÚ pohybujú od 179 miliárd EUR do 990 miliárd EUR ročne [štúdia *The Cost of Non-Europe in the Area of Corruption* (Náklady spôsobené nečinnosťou na európskej úrovni v oblasti korupcie), ktorú vypracovala organizácia RAND Europe v roku 2016].

[2] Pozri: https://home-affairs.ec.europa.eu/news/citizens-and-businesses-have-spoken-corruption-remains-serious-problem-eu-countries-2022-07-13_en.

[3] Napríklad: uznesenie Európskeho parlamentu z 25. októbra 2016 o boji proti korupcii a nadviazaní na uznesenie výboru CRIM [2015/2110(INI)] a odporúčanie Európskeho parlamentu zo 17. februára 2022 Rade a podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku v súvislosti s korupciou a ľudskými právami [2021/2066(INI)].

[4] Závery Rady z 9. marca 2023, ktorými sa stanovujú priority EÚ v boji proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti pre EMPACT na roky 2022 až 2025.

[5] Rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV z 22. júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore (Ú. v. EÚ L 192, 31.7.2003, s. 54).

spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie z roku 1997[6] sa vo všeobecnosti zaoberá určitými činmi korupcie týchto úradníkov. Tieto nástroje však nie sú dostatočne komplexné a existujúce pravidlá v členských štátoch je potrebné ďalej rozvíjať, aby sa zabezpečila súdržnejšia a účinnejšia reakcia v Únii. Objavili sa aj nedostatky v presadzovaní na vnútroštátnej úrovni a prekážky v spolupráci medzi príslušnými orgánmi v rôznych členských štátoch. Orgány v členských štátoch čelia výzvam spojeným s neprimeranou dĺžkou trestného stíhania, krátkymi premlčacími lehotami, pravidlami týkajúcimi sa imunity a výsad, obmedzenou dostupnosťou zdrojov, odbornou prípravou a vyšetrovacími právomocami, a to je len niekoľko príkladov.

EÚ je zmluvnou stranou Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii[7], ktorý je najkomplexnejším medzinárodným právnym nástrojom v tejto oblasti a spája širokú škálu opatrení na predchádzanie korupcii a boj proti nej. Týmto legislatívnym návrhom sa aktualizuje legislatívny rámec EÚ, a to aj začlenením medzinárodných noriem záväzných pre EÚ, ako sú napríklad normy uvedené v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii. Cieľom je zabezpečiť, aby sa kriminalizovali všetky formy korupcie vo všetkých členských štátoch, aby za takéto trestné činy mohli byť zodpovedné aj právnické osoby a aby sa za trestné činy ukladali účinné, primerané a odrádzajúce sankcie. Okrem toho návrh obsahuje príslušné opatrenia na predchádzanie korupcii v súlade s medzinárodnými normami a na uľahčenie cezhraničnej spolupráce, ako sa to vyžaduje v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii.

Na odstránenie korupcie sú potrebné preventívne aj represívne mechanizmy. Členské štáty sa vyzývajú, aby v rámci boja proti korupcii prijali širokú škálu preventívnych, legislatívnych a kooperačných opatrení. Zlyhania v oblasti integrity, nezverejnené konflikty záujmov alebo závažné porušenia etických pravidiel môžu viesť ku korupčným činnostiam, ak sa neriešia. Predchádzanie korupcii zmierňuje potrebu trestnej represie a má širší prínos pri posilňovaní dôvery verejnosti a riadení správania verejných činiteľov.

- **Súlad s existujúcimi politickými ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Návrh smernice dopĺňa stratégiu EÚ pre bezpečnostnú úniu (2020 – 2025)[8]. V apríli 2021 Komisia prijala aj stratégiu EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025[9] s osobitnými opatreniami na boj proti korupcii ako faktoru, ktorý napomáha páchaniu organizovanej trestnej činnosti. V nadväznosti na to Komisia v rámci externej štúdie, ktorá bola dokončená koncom roka 2022[10], posúdila súčasný stav legislatívneho aj operačného rozmeru predchádzania korupcii a boja proti nej.

Stratégia EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025[11], ktorá bola prijatá v apríli 2021, je úzko prepojená so stratégiou EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti. Zdôrazňuje sa v nej, že organizované zločinecké skupiny zapojené do obchodovania

[6] Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie vypracovaný na základe článku K.3 ods. 2 písm. c) Zmluvy o Európskej únii (Ú. v. ES C 195, 25.6.1997, s. 2).

[7] Organizácia Spojených národov 2003, Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii, séria zmlúv 2349 (október): 41, https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/.

[8] Oznámenie z 24. júla 2020 o stratégii EÚ pre bezpečnostnú úniu [COM(2020) 605 final].

[9] Oznámenie zo 14. apríla 2021 o stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025 [COM(2021) 170 final].

[10] Európska komisia, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., a kol., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Úrad pre publikácie, 2023.

[11] Oznámenie zo 14. apríla 2021 o stratégii EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025 [COM(2021) 171 final].

s ľuďmi pri svojich operáciách čoraz viac využívajú legálne podniky a v rámci svojich hlavných činností sú zapojené do iných závažných trestných činností, ako je napríklad korupcia. Korupcia môže ďalej brániť odhaľovaniu obchodovania s ľuďmi, napríklad ak sú orgány zodpovedné za identifikáciu obetí zapojené do korupcie.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Súbor nástrojov právneho štátu

Od roku 2020 Komisia monitoruje vývoj v oblasti boja proti korupcii na vnútroštátnej úrovni ako jeden z hlavných pilierov cyklu výročných správ o právnom štáte. Od roku 2022 správy obsahujú aj odporúčania pre každú krajinu s cieľom podporiť členské štáty v ich úsilí pokračovať v prebiehajúcich alebo plánovaných reformách, stimulovať pozitívny vývoj a pomôcť im určiť, kde môžu byť potrebné zlepšenia alebo následné opatrenia v nadväznosti na nedávne zmeny alebo reformy. Protikorupčné opatrenia sú súčasťou práce s členskými štátmi aj v rámci európskeho semestra a plánov obnovy a odolnosti. V rámci európskeho semestra sa posúdili výzvy v oblasti boja proti korupcii, akými sú verejné obstarávanie, integrita vo verejnej správe, podnikateľské prostredie a sektory zdravotnej starostlivosti. Odporúčania pre jednotlivé krajiny v rámci semestra viedli vo viacerých členských štátoch ku konkrétnym reformám a investíciám na zlepšenie schopnosti bojovať proti korupcii. Sú premietnuté do konkrétnych čiastkových cieľov v národných plánoch obnovy a odolnosti.

Podľa nariadenia o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie [nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2092] môže Komisia navrhnúť, aby Rada EÚ uložila členským štátom EÚ rozpočtové opatrenia, ak porušenia zásad právneho štátu – vrátane korupcie – môžu dostatočne priamym spôsobom ovplyvniť správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančných záujmov Únie, alebo ak existuje závažné riziko takého ovplyvňovania.

Korupcia je takisto nástrojom, ktorý sa využíva na zahraničné zasahovanie do demokratických procesov, a hlavné ciele protiopatrení sa v tejto súvislosti momentálne pripravujú v rámci balíka opatrení na ochranu demokracie, ktorý je súčasťou pracovného programu Komisie na rok 2023.

Konfiškácia a vymáhanie majetku

Smernicou 2014/42[12] sa ustanovili pravidlá týkajúce sa zaistenia a konfiškácie prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti s cieľom účinne zbaviť zločincov ich nezákonne nadobudnutého majetku. Do rozsahu jej pôsobnosti patria trestné činy uvedené v Dohovore o boji proti korupcii úradníkov[13], ako aj v rámcovom rozhodnutí Rady 2003/568/SVV o boji proti korupcii v súkromnom sektore[14]. V máji 2022 Komisia predložila návrh novej smernice o vymáhaní majetku a konfiškácii[15], ktorý vychádza z predchádzajúcich právnych predpisov[16]. V návrhu sa stanovuje nový a posilnený rámec na vymáhanie majetku s cieľom

[12] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 127, 29.4.2014, s. 39).

[13] Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie vypracovaný na základe článku K.3 ods. 2 písm. c) Zmluvy o Európskej únii (Ú. v. ES C 195, 25.6.1997).

[14] Rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV z 22. júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore (Ú. v. EÚ L 192, 31.7.2003).

[15] Brusel, 25. mája 2022, COM(2022) 245 final.

[16] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 127, 29.4.2014, s. 39); rozhodnutie Rady 2007/845/SVV zo 6. decembra 2007 o spolupráci medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku v členských štátoch pri vypátraní a identifikácii príjmov z trestnej činnosti alebo iného majetku súvisiaceho s trestnou

zabezpečiť, aby sa trestná činnosť nevyplácala. Orgány by tak získali lepšie nástroje na zbavenie organizovaných zločineckých skupín finančných prostriedkov určených na páchanie ďalšej trestnej činnosti vrátane korupcie.

Boj proti praniu špinavých peňazí

Korupcia a pranie špinavých peňazí sú neoddeliteľne spojené. Trestné činy korupcie sa podobne ako iné trestné činnosti, z ktorých plynú príjmy, páchajú s cieľom dosiahnuť súkromný prospech. Boj proti praniu špinavých peňazí je základným kameňom širšieho programu boja proti závažnej trestnej činnosti vrátane korupcie, a to zbavením zločincov ich nezákonne nadobudnutých ziskov a trestným stíhaním tých, ktorí pomáhajú pri praní takýchto ziskov.

V smernici (EÚ) 2018/1673 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva[17] sa stanovujú základné pravidlá kriminalizácie prania špinavých peňazí a stanovuje sa v nej, že korupcia musí byť predikatívnym trestným činom pre pranie špinavých peňazí. V júli 2021 Komisia prijala legislatívne návrhy na posilnenie pravidiel Únie v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (AML/CFT)[18], najmä posilnením schopnosti finančných spravodajských jednotiek (FIU) odhaľovať, analyzovať a šíriť finančné spravodajské informácie súvisiace s praním príjmov z trestnej činnosti. To je kľúčovým predpokladom účinného vyšetrovania a stíhania trestných činov korupcie.

Nedovolené obchodovanie s kultúrnymi objektmi je v rámci organizovanej trestnej činnosti výnosným podnikaním. Okrem nedovoleného obchodovania môžu zločinci zneužívať dokonca aj legálne nadobudnutý tovar kultúrneho charakteru, a to na pranie špinavých peňazí a obchádzanie sankcií. Komisia 13. decembra 2022 prijala akčný plán EÚ proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi[19], ktorý poskytuje EÚ a členským štátom komplexný rámec na zlepšenie predchádzania nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi a súvisiacim trestným činom vrátane korupcie, ich odhaľovania a trestnoprávnej reakcie na ne.

Ochrana oznamovateľov

Smernica (EÚ) 2019/1937 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (ďalej len „smernica o oznamovateľoch“)[20], bola prijatá v roku 2019 s cieľom poskytnúť spoľahlivú ochranu oznamovateľov ako prostriedok na posilnenie presadzovania práva EÚ v kľúčových oblastiach politiky. Smernica sa uplatňuje aj na nahlasovanie podvodov, korupcie a akýchkoľvek iných protiprávnych činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie a na ochranu osôb nahlasujúcich takéto porušenia[21]. Táto smernica by sa mala uplatňovať na nahlasovanie

činnosťou (Ú. v. EÚ L 332, 18.12.2007, s. 103); rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 68, 15.3.2005, s. 49) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1805 zo 14. novembra 2018 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu (Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 1).

[17] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018).

[18] Balík právnych predpisov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, https://finance.ec.europa.eu/publications/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-legislative-package_en.

[19] Oznámenie z 13. decembra 2022 o akčnom pláne EÚ proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi [COM(2022) 800 final].

[20] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019).

[21] Článok 10 ods. 3 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF),

trestných činov uvedených v tomto návrhu, ako aj na ochranu osôb, ktoré takéto trestné činy nahlasujú. Príslušné vnútroštátne orgány by takisto mali zabezpečiť, aby sa osobám, ktoré poskytnú dôkazy alebo inak spolupracujú pri vyšetrovaní trestných činov, poskytla potrebná ochrana, podpora a pomoc v rámci trestného konania.

Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom

Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom („zlaté víza“ a „zlatý pas“) môžu pomôcť skryť alebo uľahčiť finančné a hospodárske trestné činy vrátane korupcie[22]. Obavy vyvoláva aj ich nedostatočná transparentnosť a kontrola, čo súvisí aj s úlohou sprostredkovateľov v týchto systémoch. Cieľom návrhu nového nariadenia Komisie o boji proti praniu špinavých peňazí[23] je zaviesť dohľad nad činnosťami sprostredkovateľov v systémoch udeľovania povolení na pobyt investorom. Komisia sa domnieva, že systémy udeľovania občianstva investorom, v rámci ktorých sa občianstvo členského štátu, a teda aj občianstvo EÚ, systematicky udeľuje výmenou za vopred stanovené platby alebo investície a bez skutočného prepojenia s udeľujúcim členským štátom, sú v rozpore s právom EÚ. Komisia preto zastáva názor, že členské štáty nesmú prevádzkovať takéto systémy[24]. Komisia na základe svojich právomocí strážkyne zmlúv priamo zakročila proti členským štátom, ktoré takéto systémy udržiavajú s cieľom zrušiť ich.

Komisia v odporúčaní z 28. marca 2022 vyzvala členské štáty, aby prijali všetky potrebné opatrenia a záruky na odstránenie rôznych rizík spojených so systémami udeľovania povolení na pobyt investorom vrátane rizík súvisiacich s korupciou[25].

Ochrana finančných záujmov Únie

Cieľom smernice (EÚ) 2017/1371[26] je vytvoriť harmonizovaný systém s minimálnymi spoločnými pravidlami na boj proti podvodom a iným trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie. V smernici sa stanovujú spoločné vymedzenia viacerých trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, medzi ktoré patrí podvod, pranie špinavých peňazí, aktívna a pasívna korupcia a sprenevera.

V článku 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) sa stanovuje spoločná zodpovednosť Únie a členských štátov v oblasti boja proti podvodom a akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie prostredníctvom účinných a odrádzajúcich opatrení. Takisto sa v ňom stanovuje povinnosť zabezpečiť rovnakú úroveň ochrany finančných záujmov Únie a vnútroštátnych finančných záujmov.

---

ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 437, 28.12.2020, s. 49).

[22] Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom v Európskej únii, 23. januára 2019 [COM(2019) 12 final]. Komisia 21. marca 2023 postúpila na Súdny dvor žalobu na jeden členský štát pre porušenie práva EÚ v súvislosti s jeho systémom udeľovania občianstva investorom.

[23] Návrh nariadenia o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu [COM(2021) 420 final].

[24] Komisia 21. marca 2023 postúpila na Súdny dvor žalobu na jeden členský štát pre porušenie práva EÚ v súvislosti s jeho systémom udeľovania občianstva investorom.

[25] Odporúčanie Komisie o okamžitých krokoch v súvislosti s inváziou Ruska na Ukrajinu, pokiaľ ide o systémy udeľovania občianstva investorom a systémy udeľovania povolení na pobyt investorom, 28. marca 2022 [C(2022) 2028 final].

[26] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017).

S cieľom zabezpečiť, aby členské štáty zaviedli rovnocenné opatrenia na boj proti korupcii poškodzujúcej finančné záujmy Únie a ich vlastné finančné záujmy, je potrebné zosúladiť smernicu (EÚ) 2017/1371 s normami stanovenými v tejto smernici, pokiaľ ide o sankcie, priťažujúce a poľahčujúce okolnosti a premlčacie lehoty.

V kontexte hodnotenia smernice (EÚ) 2017/1371 v súlade s jej článkom 18 Komisia posúdi, do akej miery je vzhľadom na túto smernicu potrebné aktualizovať aj trestné činy stanovené v uvedenej smernici.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Právnym základom tohto návrhu je článok 83 ods. 1 a 2 a článok 82 ods. 1 písm. d) ZFEÚ.

V článku 83 ods. 1 ZFEÚ sa korupcia označuje za jeden z trestných činov s osobitným cezhraničným rozmerom. Tento článok umožňuje Európskemu parlamentu a Rade stanoviť potrebné minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia korupcie prostredníctvom smerníc prijatých v súlade s riadnym legislatívnym postupom.

Neexistuje jednotné vymedzenie korupcie, pretože korupcia má rôzne formy, na ktorých sa podieľajú rôzni účastníci. Korupcia je v skutočnosti endemickým javom, ktorý má rôzne podoby a formy vo všetkých sférach spoločnosti, napríklad úplatkárstvo, sprenevera, obchodovanie s vplyvom, obchodovanie s informáciami, zneužitie funkcie a neoprávnené obohatenie[27].

Počas rokovaní o Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii zmluvné strany OSN starostlivo zvažovali, či vypracovať právne vymedzenie korupcie. Dospeli k záveru, že akýkoľvek pokus o komplexné vymedzenie by nevyhnutne viedol k tomu, že by sa opomenuli niektoré formy korupcie. V dôsledku toho medzinárodné spoločenstvo dosiahlo konsenzus o určitých prejavoch korupcie, pričom každému štátu sa ponechala možnosť ísť nad rámec minimálnych noriem stanovených v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii[28].

Článok 83 ods. 2 ZFEÚ je právnym základom, na ktorom bola prijatá smernica (EÚ) 2017/1371, ktorá sa mení navrhovanou smernicou. Uvádza sa v ňom právomoc EÚ stanoviť minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v oblastiach politiky EÚ, ktoré boli predmetom harmonizačných opatrení, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie účinného uskutočňovania týchto oblastí politiky.

Článok 82 ods. 1 písm. d) poskytuje právny základ pre opatrenia na uľahčovanie spolupráce medzi justičnými orgánmi alebo rovnocennými orgánmi členských štátov v rámci trestného stíhania a výkonu rozhodnutí, ako je prijatie spoločných pravidiel týkajúcich sa súdnej príslušnosti v trestných veciach.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Korupcia je nadnárodný jav, ktorý ovplyvňuje všetky spoločnosti a hospodárstva. Opatrenia prijaté výhradne na vnútroštátnej úrovni alebo aj na úrovni Únie bez toho, aby sa vzala do

[27] *Cost of Non-Europe Report Stepping up the EU's efforts to tackle corruption* (Správa o nákladoch spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni – Zintenzívnenie úsilia EÚ v boji proti korupcii), EPRS | Výskumná služba Európskeho parlamentu, Meenakshi Fernandes a Lenka Jančová, 2023, s. 15.

[28] Úrad OSN pre drogy a kriminalitu, *Safeguarding against Corruption in Major Public Events Facilitator's Guide* (Ochrana pred korupciou pri významných verejných podujatiach – Príručka pre facilitátora), s. 30.

úvahy medzinárodná koordinácia a spolupráca, by mali veľmi neuspokojivý účinok. V opatreniach Únie by sa mala náležite zohľadňovať práca Skupiny štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO), Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a Úradu OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC). V rokoch 2016 až 2021 agentúra Eurojust zaznamenala 505 prípadov cezhraničnej korupcie, pričom ich počet sa počas tohto päťročného obdobia neustále zvyšoval[29], čo potvrdzuje, že korupcia je v EÚ čoraz častejším cezhraničným javom. V nedávnej štúdii, ktorú uverejnila Európska komisia, sa konštatuje, že „neexistencia koherentného európskeho rámca, ktorý by obsahoval ustanovenia o všetkých trestných činoch súvisiacich s korupciou uvedených v medzinárodných normách, je zdrojom legislatívnych a operačných problémov pri riešení prípadov cezhraničnej korupcie“[30].

Vzhľadom na nadnárodný rozmer korupcie a s prihliadnutím na už existujúce právne predpisy EÚ sa očakáva, že opatrenia na úrovni EÚ budú účinnejšie a efektívnejšie a prinesú hmatateľnú pridanú hodnotu v porovnaní s opatreniami prijímanými jednotlivými členskými štátmi. Intervencia EÚ by vytvorila pridanú hodnotu ďalšou aproximáciou trestného práva členských štátov, čo by prispelo k zabezpečeniu spoločných podmienok pre členské štáty, ako aj ku koordinácii a k spoločným normám. Ako vyplýva z analýzy vo výročných správach o právnom štáte, nedostatky v existujúcich právnych predpisoch a ich obmedzené presadzovanie spolu s potrebou spolupráce a kapacity na trestné stíhanie cezhraničných prípadov naznačujú potrebu intenzívnejšej koordinácie a vymedzenia spoločných noriem v celej EÚ. Navyše by sa zvýšila účinnosť preventívnych opatrení a nástrojov vyšetrovania v celej EÚ. Okrem toho je vzhľadom na čoraz častejší cezhraničný charakter prípadov korupcie potrebná úzka spolupráca medzi členskými štátmi s cieľom zabezpečiť primeranú prevenciu a potláčanie. Spoločné vymedzenia trestných činov by takúto spoluprácu uľahčili. A napokon v boji proti korupcii je potrebné spoločné úsilie mnohých aktérov. Rámcovanie problému korupcie v širšom kontexte EÚ na rozdiel od vnútroštátnych kontextov jednotlivých členských štátov tak umožňuje rozsiahlejšie zapojenie všetkých príslušných zainteresovaných strán.

Ak sa na úrovni EÚ neprijme žiadne opatrenie, rozsah problému korupcie sa v nadchádzajúcich rokoch pravdepodobne výrazne zvýši. To by malo jasné cezhraničné dôsledky a priamy vplyv na jednotný trh, finančné záujmy EÚ a vnútornú bezpečnosť vo všeobecnosti. Korupcia v jednom členskom štáte je v priamom záujme ostatných členských štátov z dôvodu jej cezhraničných účinkov. Justičné orgány a orgány presadzovania práva by naďalej čelili závažným ťažkostiam pri riešení zložitejších prípadov korupcie, čo by páchateľom poskytlo príležitosti potenciálne taktizovať pri výbere jurisdikcií EÚ, ktoré nepostihujú alebo postihujú menej účinne a komplexne určité korupčné činnosti v rámci ich legislatívneho rámca týkajúceho sa boja proti korupcii. Pokračujúca korupcia by napokon viedla k väčším spoločenským nákladom prostredníctvom pokračujúcej trestnej činnosti a mohla by takisto uľahčiť pokračujúce operácie organizovaných zločineckých skupín.

- **Proporcionalita**

V súlade so zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 ods. 4 Zmluvy o EÚ sa navrhovaná nová smernica obmedzuje na to, čo je nevyhnutné a primerané na účinné predchádzanie korupcii, boj proti nej a vykonávanie medzinárodných záväzkov a noriem, najmä pokiaľ ide o kriminalizáciu korupcie, v súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov proti korupcii.

[29] Eurojust, *Eurojust Casework on Corruption: 2016–2021 Insights* (Prípady Eurojustu v oblasti korupcie: štatistiky za roky 2016 – 2021), máj 2022.

[30] Európska komisia, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., a kol., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Úrad pre publikácie, 2023.

V Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii sa vyžaduje, aby zmluvné strany dohovoru prijali legislatívne a iné opatrenia na stanovenie úplatkárstva, zneužitia a prania špinavých peňazí ako trestných činov a aby zvážili prijatie legislatívnych a iných opatrení na stanovenie niektorých ďalších skutkov ako trestných činov (zneužitie funkcie, obchodovanie s vplyvom a v súlade s ústavou a so základnými zásadami právneho systému neoprávnené obohatenie). V súlade so záväzkami obsiahnutými v politickom vyhlásení prijatom na mimoriadnom zasadnutí Valného zhromaždenia OSN proti korupcii v roku 2021 by Európska únia mala ísť v najvyššej možnej miere nad rámec minima a prijať ďalšie opatrenia na predchádzanie korupcii a boj proti nej.

V tomto návrhu sa vymedzuje rozsah trestných činov korupcie s cieľom zahrnúť všetko príslušné konanie, no s obmedzením sa na to, čo je potrebné a primerané. Návrhom sa v prípade potreby posilňujú existujúce medzinárodné záväzky s cieľom zlepšiť cezhraničnú spoluprácu a zabrániť zločincom využívať rozdiely medzi vnútroštátnymi právnymi predpismi vo svoj prospech.

Vplyv navrhovaných opatrení na členské štáty, pokiaľ ide o potrebné zdroje a potrebu prispôsobiť vnútroštátny rámec, je vyvážený výhodami, ktoré poskytuje zvýšená schopnosť členských štátov bojovať proti korupcii pomocou trestného práva, a to aj prostredníctvom lepšej cezhraničnej spolupráce medzi príslušnými orgánmi v prípadoch cezhraničnej korupcie. Aproximácia opatrení týkajúcich sa prevencie a používania nástrojov vyšetrovania je stanovená len v rozsahu potrebnom na účinné fungovanie navrhovaného trestnoprávneho rámca.

- **Výber nástroja**

V súlade s článkom 83 a článkom 82 ods. 1 ZFEÚ možno zavedenie minimálnych pravidiel pre vymedzenie trestných činov a sankcií v oblasti závažnej trestnej činnosti s cezhraničným rozmerom vrátane korupcie dosiahnuť len prostredníctvom smernice Európskeho parlamentu a Rady prijatej v súlade s riadnym legislatívnym postupom.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Dohovor o boji proti korupcii úradníkov z roku 1997, ktorý sa týka úplatkárstva vo verejnom sektore, a rámcové rozhodnutie 2003/568/SVV, ktoré sa týka úplatkárstva v súkromnom sektore, neboli predmetom *ex post* hodnotenia.

Komisia doteraz prijala dve správy o vykonávaní smernice (EÚ) 2017/1371. Prvú takúto správu[31] prijala Komisia 6. septembra 2021 a uvádza sa v nej, že všetky členské štáty viazané smernicou transponovali jej hlavné ustanovenia, no transpozíciu smernice je ešte potrebné zdokonaliť, pokiaľ ide o niektoré ďalšie ustanovenia. V správe sa uvádza, že približne polovica členských štátov netransponovala do právnych predpisov niektoré aspekty vymedzenia pojmu „verejný činiteľ“. Podľa správy sa v niekoľkých členských štátoch pri vymedzení aktívnej aj pasívnej korupcie vyžaduje dodatočný aspekt, a to „porušenie povinností“. Tento dodatočný aspekt významne zužuje rozsah vymedzenia korupcie v smernici.

[31] Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva, Brusel, 6. 9. 2021 [COM(2021) 536 final].

V prípade „pasívnej korupcie“ Komisia zistila, že v malom počte členských štátov nie je aspekt týkajúci sa zdržania sa „konania verejných činiteľov v súlade s [ich] povinnosťou“ upravený vnútroštátnymi právnymi predpismi. Pokiaľ ide o „aktívnu korupciu“, v správe sa uvádza, že niektoré aspekty vymedzenia uvedené v smernici v niektorých členských štátoch chýbajú alebo nie sú transponované správne. V súvislosti so spreneverou Komisia zistila, že niektoré členské štáty vykonali užšiu transpozíciu príslušného ustanovenia alebo ho netransponovali vôbec. V správe sa takisto uvádza, že pokiaľ ide o tresty, ustanovenia smernice neboli správne transponované v štvrtine členských štátov. Čo sa týka premlčacích lehôt, Komisia zistila, že v niekoľkých členských štátoch je premlčacia lehota na vykonanie rozsudku kratšia, než sa stanovuje v smernici[32].

V septembri 2022 Komisia prijala druhú správu o vykonávaní smernice (EÚ) 2017/1371[33]. Správa sa zamerala na tri konkrétne otázky: i) primeranosť limitu stanoveného v smernici, pokiaľ ide o podvody súvisiace s DPH (10 miliónov EUR celkovej škody); ii) účinnosť ustanovení o premlčacích lehotách a iii) či smernica účinne rieši prípady podvodov súvisiacich s verejným obstarávaním. V súlade s článkom 18 ods. 3 smernice (EÚ) 2017/1371 správa vychádzala predovšetkým z informácií, ktoré členské štáty poskytli Komisii, vrátane ročných štatistík o trestných činoch uvedených v smernici.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

V rokoch 2022 a 2023 Komisia uskutočnila konzultácie s členskými štátmi o ich existujúcich ustanoveniach na vnútroštátnej úrovni týkajúcich sa kriminalizácie korupcie a boja proti nej, pričom si vyžiadala aktualizované informácie prostredníctvom dvoch dotazníkov, ako sa uvádza v nasledujúcom oddiele.

O nápadoch k návrhu smernice a odpovediach na dotazníky sa diskutovalo na dvoch seminároch zameraných na výmenu skúseností v oblasti boja proti korupcii. Tieto semináre sa konali 14. decembra 2022 a 14. marca 2023 za účasti odborníkov z členských štátov vrátane zástupcov ministerstiev vnútra, ministerstiev spravodlivosti, protikorupčných úradov, polície a prokuratúry. Komisia uskutočnila konzultácie aj s agentúrami a orgánmi Únie zodpovednými za podporu policajnej a justičnej spolupráce medzi členskými štátmi vrátane Agentúry Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a Agentúry Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ako aj s Európskou prokuratúrou (EPPO) a vnútroštátnymi orgánmi zodpovednými za predchádzanie korupcii a jej potláčanie.

Prostredníctvom konzultácií získala Komisia podnety aj od medzinárodných organizácií vrátane Úradu OSN pre drogy a kriminalitu, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a Skupiny štátov proti korupcii. Prispela aj akademická obec a občianska spoločnosť vrátane organizácie Transparency International a Koalície Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii. Na plenárnom zasadnutí miestnych výskumných spravodajcov pre korupciu[34] sa 13. marca 2023 v súvislosti s návrhom diskutovalo o rôznych témach.

---

[32] Komisia doteraz začala konanie o nesplnení povinnosti proti 17 členským štátom pre nesprávnu transpozíciu smernice.

[33] Druhá správa o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva, Brusel, 16. 9. 2022 [COM(2022) 466 final].

[34] Miestni výskumní spravodajcovia pre korupciu sú sieťou odborníkov občianskej spoločnosti a akademickej obce z jednotlivých členských štátov bojujúcich proti korupcii, ktorí pôsobia v každom členskom štáte. Sieť riadi a financuje Európska komisia na základe zmluvy HOME/2017/ISFP/CORR/0050 – Poradenstvo, technická pomoc a podpora v oblasti boja proti korupcii.

O tomto návrhu sa 27. januára 2023 rokovalo aj na zasadnutí siete kontaktných miest pre oblasť právneho štátu, 1. marca 2023 na zasadnutí expertnej skupiny pre systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom, 15. marca 2023 na zasadnutí platformy finančných spravodajských jednotiek EÚ a 27. marca 2023 na zasadnutí expertnej skupiny Komisie pre trestnú politiku EÚ.

Členské štáty a zainteresované strany celkovo zdôraznili potrebu harmonizácie trestných činov korupcie a sankcií s cieľom bojovať proti korupcii v celej EÚ komplexne a účinne. Zainteresované strany uviedli, že existujú časté prípady, keď rozdielne vymedzenia bránia v účinnej cezhraničnej spolupráci pri stíhaní trestných činov korupcie. Aproximácia príslušných vymedzení trestných činov korupcie by mala zlepšiť cezhraničnú výmenu informácií a spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva. Zosúladenie výšky sankcií ukladaných za trestné činy korupcie by takisto zaistilo účinnejšie presadzovanie a odrádzanie v celej EÚ. Viaceré členské štáty uviedli, že mechanická transpozícia trestného činu neoprávneného obohatenia, ako je vymedzený v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii, by bola v rozpore s prezumpciou neviny a ústavnými tradíciami členských štátov. Veľká časť zainteresovaných strán navrhla, aby sa návrh vzťahoval aj na predchádzanie korupcii, zahŕňal ďalšie sankcie, ako napríklad zákaz uchádzať sa o verejnú funkciu alebo ju zastávať, alebo sa zúčastňovať na verejných súťažiach, a aby zohľadňoval význam špecializovaných protikorupčných orgánov s dostatočnou nezávislosťou, odbornou prípravou a zdrojmi.

Od 20. januára 2023 do 17. februára 2023 bola zverejnená výzva na predkladanie podkladov, na základe ktorej bolo doručených 361 príspevkov[35]. Odpovede potvrdili zásadný význam boja proti korupcii a potrebu riešiť korupciu v EÚ na mnohých úrovniach vrátane inštitúcií EÚ. Hoci v prevažnej väčšine odpovedí sa vyzývalo na prijatie dodatočných opatrení, v niektorých sa zdôrazňovala aj potreba zabezpečiť riadne vykonávanie súčasného medzinárodného rámca a dôkladne zvážiť nové právne alebo právne nezáväzné iniciatívy. Vo viacerých príspevkoch sa zdôrazňovalo, že medzi korupciou a organizovanou trestnou činnosťou existuje úzke prepojenie. Pokiaľ ide o posilnenie súčasného rámca, väčšina respondentov sa zhodla na tom, že je potrebné riešiť legislatívne medzery a že kriminalizácia by sa mala vzťahovať na trestné konanie nad rámec súčasného medzinárodného legislatívneho rámca so zodpovedajúcimi sankciami. Podľa niektorých respondentov je na účinné riešenie zložitých prípadov korupcie potrebné, aby orgány presadzovania práva mali k dispozícii primerané kapacity, pokiaľ ide o zdroje, odbornú prípravu, špeciálne vyšetrovacie postupy a špecializované vybavenie. Viacerí respondenti žiadali, aby sa s pomocou občianskej spoločnosti vytvoril monitorovací a overovací nástroj.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

V súlade so záväzkom prijatým v stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025 si Európska komisia objednala vypracovanie štúdie s cieľom preskúmať právne predpisy EÚ v oblasti boja proti korupcii. Štúdia *Strengthening the fight against corruption: assessing the EU legislative and policy framework* (Posilnenie boja proti korupcii: posúdenie legislatívneho a politického rámca EÚ), ktorú vypracovalo konzorcium spoločností EY a RAND Corporation, bola uverejnená 3. januára 2023[36]. Analyzovali sa v nej nedostatky v legislatívnom rámci EÚ v oblasti predchádzania korupcii a jej potláčania a obsahuje

[35] Výzva na predkladanie podkladov a príspevkov: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13674-Fighting-against-corruption-in-the-EU-updated-rules_sk.

[36] Európska komisia, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., a kol., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Úrad pre publikácie, 2023.

odporúčania týkajúce sa možných opatrení EÚ na odstránenie týchto nedostatkov prostredníctvom posúdenia a porovnania vplyvu takýchto opatrení.

V štúdii sa dospelo k záveru, že najväčší vplyv na boj proti korupcii by malo užšie zosúladenie právnych predpisov medzi členskými štátmi EÚ doplnené podpornými nezáväznými opatreniami. V štúdii sa konkrétne vyzvalo na stanovenie spoločných minimálnych pravidiel týkajúcich sa vymedzenia trestných činov korupcie a súvisiacich trestov, ako aj spoločných pravidiel na zlepšenie vyšetrovania a stíhania trestných činov korupcie vo všetkých členských štátoch (napr. zlepšenie podávania správ, harmonizácia prístupov k imunite a premlčaniu, ako aj k faktorom, ktoré napomáhajú páchaniu korupcie). Uvedené závery sa zohľadnili v tomto návrhu smernice. Okrem toho sa v štúdii vyzýva aj na prijatie opatrení zameraných na zabezpečenie účinného predchádzania korupcii vrátane komplexného zberu údajov o korupcii a na zriadenie špecializovaných protikorupčných orgánov na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni.

Komisia zohľadnila aj ďalšie údaje, napríklad prieskumy Eurobarometra o korupcii z roku 2022. Takisto vychádzala z relevantných dokumentov Úradu OSN pre drogy a kriminalitu, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Skupiny štátov proti korupcii a Výskumnej služby Európskeho parlamentu.

Ako už bolo uvedené, Komisia zaslala členským štátom dotazník s cieľom zistiť, aké trestnoprávne údaje o trestných činoch úplatkárstva sú k dispozícii. Väčšina členských štátov zbiera údaje o prípadoch úplatkárstva, no niektoré členské štáty, ktoré na dotazník odpovedali, nezbierajú údaje o odsúdeniach právnických osôb, počte prebiehajúcich konaní a prípadov vyriešených inak ako odsúdením alebo oslobodením spod obžaloby. Harmonizovanejší zber údajov o prípadoch korupcie by teda mohol pomôcť identifikovať a analyzovať trendy v celej EÚ.

Komisia takisto požiadala členské štáty, aby poskytli informácie o svojich špecializovaných subjektoch zaoberajúcich sa predchádzaním korupcii vrátane subjektov, ktoré majú určité represívne právomoci (napríklad ukladanie pokút). Väčšina členských štátov uviedla aspoň jeden orgán, ktorý má určitú úlohu v oblasti predchádzania korupcii. V mnohých členských štátoch existuje niekoľko takýchto orgánov s vlastnými právomocami, ale niektoré členské štáty majú len jeden orgán s komplexnejšími právomocami. V ôsmich členských štátoch neexistujú špecializované orgány prevencie, ale skôr orgány, ktoré sa okrem iných úloh zaoberajú aj prevenciou.

Komisia takisto požiadala členské štáty, aby poskytli informácie o právomociach svojich špecializovaných subjektov zaoberajúcich sa predchádzaním korupcii. Toto mapovanie odhaľuje veľké rozdiely v úlohách a právomociach týchto orgánov, ktoré siahajú od právomocí súvisiacich s dohľadom nad majetkovými priznaniami/vyhláseniami o záujmoch alebo darmi až po presadzovanie regulácie lobizmu a pravidiel týkajúcich sa javu otáčavých dverí. Niektoré orgány majú aj právomoci v oblasti presadzovania, napríklad môžu udeľovať pokuty.

Členské štáty boli takisto požiadané o poskytnutie informácií o svojich orgánoch špecializovaných na potláčanie korupcie. Zatiaľ čo všetky členské štáty umožňujú bežným policajným orgánom a orgánom prokuratúry vyšetrovať a stíhať niektoré formy korupcie, v takmer všetkých členských štátoch existuje aj určitý druh špecializovanej polície na vyšetrovanie osobitných prípadov korupcie, napríklad ak ide o závažnejšie alebo zložitejšie prípady, alebo prípady týkajúce sa určitej kategórie podozrivých. Pokiaľ ide o trestné stíhanie

korupcie, väčšina členských štátov má na riešenie takýchto prípadov korupcie špecializovaných prokurátorov.

Druhý dotazník, ktorého vstupné údaje sa zbierali od 9. januára do 8. februára 2023, bol zameraný na informácie o trestných činoch korupcie s cieľom poskytnúť Komisii informácie a usmernenia v súvislosti s týmto návrhom. Členské štáty boli vyzvané, aby sa podelili o informácie o svojich vnútroštátnych právnych ustanoveniach týkajúcich sa týchto trestných činov, ako sú vymedzené v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii, o maximálnej dĺžke trestu odňatia slobody v súvislosti s týmito trestnými činmi a o platných premlčacích lehotách. Trestnými činmi korupcie, v súvislosti s ktorými sa požadovali informácie, boli úplatkárstvo vo verejnom a v súkromnom sektore, zneužitie verejným činiteľom alebo v súkromnom sektore, obchodovanie s vplyvom, zneužitie funkcie, neoprávnené obohatenie a marenie spravodlivosti. Na dotazník odpovedali všetky členské štáty okrem Bulharska a Dánska. Výsledky tohto dotazníka sú zhrnuté ďalej.

Obrázok 1: Kriminalizácia trestných činov korupcie v členských štátoch

TRESTNÉ ČINY	POČET ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, V KTORÝCH JE TRESTNÝ ČIN UPRAVENÝ VO VNÚTROŠTÁTNOM PRÁVE	POČET ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, V KTORÝCH TRESTNÝ ČIN NIE JE UPRAVENÝ VO VNÚTROŠTÁTNOM PRÁVE
Úplatkárstvo vo verejnom sektore	25	0
Úplatkárstvo v súkromnom sektore	25	0
Sprenevera, zneužitie a iné nezákonné použitie majetku verejným činiteľom	25	0
Sprenevera v súkromnom sektore	25	0
Obchodovanie s vplyvom	23	2
Zneužitie funkcie	25	0
Neoprávnené obohatenie	8	17
Marenie spravodlivosti	25	0

Z analýzy údajov členských štátov vyplýva, že členské štáty majú vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch stanovené trestné činy úplatkárstva vo verejnom a v súkromnom sektore, sprenevery, zneužitia, marenia spravodlivosti[37] a zneužitia funkcie. Napriek tomu majú vymedzenia mnoho variácií, najmä v prípade sprenevery alebo zneužitia funkcie. Rozhodne nemožno dospieť k záveru, že v členských štátoch je pokrytá celá škála trestných činov korupcie, ako sú vymedzené v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii[38]. Mnohé členské štáty uvádzajú, že vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch kriminalizovali obchodovanie s vplyvom, ale niektoré vymedzenia sa výrazne líšia od príslušného ustanovenia Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii a niekedy je v nich trestný čin upravený len čiastočne. Neoprávnené obohatenie je vo vnútroštátnych

[37] Členské štáty ho zvyknú kriminalizovať ako všeobecný trestný čin a neobmedzujú sa len na konania týkajúce sa korupcie, ako je to v prípade Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii.

[38] V prípade väčšiny členských štátov sú k dispozícii správy o preskúmaní vykonávania Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii, ale nie sú veľmi aktuálne.

právnych predpisoch naďalej upravené len v malej miere, pričom osem členských štátov oznámilo určitú formu jeho úpravy, zatiaľ čo niekoľko ďalších uviedlo, že tieto aspekty upravujú ich právne predpisy týkajúce sa prania špinavých peňazí alebo konfiškácie majetku. Rozdiely vo vymedzení trestných činov a nedostatočná kriminalizácia niektorých foriem korupčného konania spôsobujú problémy v cezhraničných prípadoch a vedú ku kritike spôsobu, akým členské štáty vykonávajú medzinárodné nástroje, zo strany niektorých monitorovacích orgánov.

Obrázok 2: Tresty odňatia slobody za trestné činy korupcie v členských štátoch

Dĺžka trestu odňatia slobody v členských štátoch	EÚ – rozsah v rokoch (na základe prijatých príspevkov)	EÚ – priemer v rokoch (na základe prijatých príspevkov)	Medián v rokoch
Úplatkárstvo vo verejnom sektore	0,25 – 15	6,94 – 9,59	6 – 10
Úplatkárstvo v súkromnom sektore	0,25 – 12	5,74 – 6,43	5 – 6
Sprenevera, zneužitie a iné nezákonné použitie majetku verejným činiteľom	0,25 – 15	6,15 – 8,34	6 – 10
Sprenevera v súkromnom sektore	0,25 – 20	5,57 – 8,08	5 – 8
Obchodovanie s vplyvom	0,25 – 10	4,87 – 5,53	5
Zneužitie funkcie	1 – 20	5,92 – 6,56	4 – 5
Neoprávnené obohatenie	0,5 – 15	5,38 – 7,19	3,5 – 6
Marenie spravodlivosti	1 – doživotie	5,58 – 8,67	4,5 – 6

Pri stanovovaní minimálnej výšky hornej hranice trestnej sadzby za trestné činy v tomto návrhu Komisia zohľadnila povahu trestných činov, trestné sadzby stanovené v členských štátoch (pozri obrázok 2) a sadzby stanovené inými nástrojmi EÚ v oblasti trestného práva hmotného. Tresty navrhované v tejto smernici nepresahujú priemernú výšku hornej hranice trestnej sadzby za tieto trestné činy v členských štátoch. Napríklad priemerná výška trestu za úplatkárstvo vo verejnom sektore sa pohybuje približne od 7 do 9,5 rokov, zatiaľ čo za úplatkárstvo v súkromnom sektore je to približne 5,5 až 6 rokov. Zároveň existujú významné rozdiely v právnych predpisoch členských štátov. Napríklad horná hranica trestnej sadzby za trestný čin zneužitia sa pohybuje od troch mesiacov v Španielsku do 15 rokov v Grécku[39]. Stanovením minimálnej výšky hornej hranice trestnej sadzby na úrovni EÚ sa preto uľahčí cezhraničná policajná a justičná spolupráca a zvýši sa odrádzajúci účinok.

Obrázok 3: Premlčanie trestných činov korupcie v členských štátoch

Premlčacie lehoty v členských štátoch	EÚ – rozsah v rokoch (na základe prijatých príspevkov)	EÚ – priemer v rokoch (na základe prijatých príspevkov)	Medián v rokoch
Úplatkárstvo vo verejnom sektore	3 – 25	10,76 – 14,28	10 – 12
Úplatkárstvo v súkromnom	3 – 25	10,26 – 11,70	10

[39] Priemerná horná hranica trestnej sadzby za tento trestný čin sa pohybuje od 5 do 7,5 roka.

sektore			
Sprenevera, zneužitie a iné nezákonné použitie majetku verejným činiteľom	3 – 25	10,50 – 13,20	10 – 12
Sprenevera v súkromnom sektore	3 – 25	9,42 – 12,19	10
Obchodovanie s vplyvom	2 – 25	9,00 – 10,82	8 – 10
Zneužitie funkcie	5 – 25	10,48 – 11,63	9 – 10
Neoprávnené obohatenie	5 – 20	10,13 – 11,38	10 – 11
Marenie spravodlivosti	3 – 25	9,25 – 12,70	10

Komisia vypracovala svoj súčasný návrh na základe odpovedí členských štátov týkajúcich sa premlčacích lehôt v prípade trestných činov korupcie vo vnútroštátnych právnych predpisoch. V prípade úplatkárstva vo verejnom sektore sa priemer pohybuje medzi 11 a 14 rokmi, zatiaľ čo v prípade úplatkárstva v súkromnom sektore sa priemer pohybuje medzi 10 a 11,5 rokmi. Zároveň existujú značné rozdiely v právnych predpisoch členských štátov: v prípade úplatkárstva vo verejnom a v súkromnom sektore sa minimálne a maximálne premlčacie lehoty pohybujú od troch rokov v členských štátoch ako Česko alebo Litva až po 25 rokov v Poľsku.

Vo výročných správach o právnom štáte sa uvádza, že funkčné nedostatky môžu vážne brániť vyšetrovaniu a trestnému stíhaniu prípadov korupcie a znižovať účinnosť boja proti korupcii. Môžu nimi byť napríklad príliš ťažkopádne alebo nejasné ustanovenia o zbavení imunity a príliš krátke premlčacie lehoty, ktoré môžu brániť dokončeniu zložitých prípadov, najmä ak sa k nim pridružia ďalšie faktory prispievajúce k zdĺhavosti konaní. Uvedené prekážky môžu byť osobitne problematické v prípadoch veľkej korupcie alebo v zložitých prípadoch korupcie, pretože môžu vytvárať riziko beztrestnosti, pričom protikorupčné snahy zbavujú ich odrádzajúceho účinku.

- **Posúdenie vplyvu**

Vzhľadom na to, že tento návrh smernice obsahuje najmä medzinárodné záväzky a normy a ponecháva len malý priestor pre alternatívne postupy, je tento návrh výnimočne predkladaný bez sprievodného posúdenia vplyvu. Okrem toho iniciatíva pravdepodobne nebude mať významné hospodárske, environmentálne ani sociálne vplyvy a náklady, ani vplyvy spojené s významnými výdavkami. Zároveň by mala byť prínosom pre hospodárstvo a spoločnosť ako celok.

Tento návrh však vychádza z dôkazov zhromaždených prostredníctvom externých štúdií a posúdení opísaných v predchádzajúcom oddiele a z rôznych konzultácií so zainteresovanými stranami.

Na základe dostupných dôkazov sa zvážili rozličné prístupy:

1. nelegislatívne opatrenie na úrovni EÚ alebo na vnútroštátnej úrovni vrátane usmernení, výmeny najlepších postupov, odbornej prípravy a vypracovania tabuliek zhody pre trestné činy súvisiace s korupciou;
2. návrh, ktorým sa transponujú ustanovenia Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii;
3. návrh, ktorým sa transponujú ustanovenia Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii a ktorý zároveň v určitých aspektoch presahuje rámec medzinárodných záväzkov, a to zavedením minimálnej výšky hornej hranice trestných sadzieb

s cieľom uľahčiť trestné stíhania a zvýšiť informovanosť verejných činiteľov o etike a integrite;

4. návrh vymedzujúci rôzne podmienky a prvky všetkých možných trestných činov korupcie a požiadavky na preventívne opatrenia, ako sú pravidlá týkajúce sa lobizmu a konfliktu záujmov.

Na základe zhromaždených dôkazov a skôr opísaných predchádzajúcich posúdení Komisia zvolila prístup (uvedená možnosť 3), ktorým sa navrhuje harmonizácia v súlade s ustanoveniami Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii, pričom sa uplatňuje ambicióznejší prístup a prekračuje sa rámec medzinárodných záväzkov v tých oblastiach, v ktorých majú opatrenia preukázateľný prínos z hľadiska cezhraničnej spolupráce, a zároveň sa rešpektujú vnútroštátne tradície a judikatúra a zabezpečuje sa súlad s právom EÚ.

Očakáva sa, že legislatívny návrh pozitívne prispeje k predchádzaniu korupcii, jej odhaľovaniu a reakcii na ňu, najmä prostredníctvom aproximácie vymedzení trestných činov a zosúladenia trestných sankcií. Prijatím opatrení na predchádzanie korupcii, trestným stíhaním jej páchateľov a obmedzením kriminálneho javu korupcie sa pravdepodobne znížia hospodárske a sociálne náklady a bude to mať pozitívny vplyv na hospodárstvo. Zabezpečením odrádzajúcich sankcií pre páchateľov sa pravdepodobne zvýši celková úroveň bezpečnosti a naruší sa činnosť organizovaných zločineckých skupín. Zvýšenie harmonizácie v tejto oblasti by v zásade umožnilo EÚ dosiahnuť ešte väčší súlad s medzinárodnými normami v oblasti korupcie a v prípade cezhraničnej spolupráce znížiť administratívne zaťaženie medzi orgánmi presadzovania práva a justičnými orgánmi.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

V návrhu sa po prvýkrát na úrovni EÚ spája korupcia vo verejnom a v súkromnom sektore do jedného právneho aktu. Cieľom návrhu je zaviesť medzinárodné záväzky a normy do právnych predpisov EÚ a aktualizovať právny rámec tak, aby náležite reagoval na cezhraničnú korupciu. To členským štátom pomôže pri transponovaní a vykonávaní príslušných ustanovení.

- **Základné práva**

Únia bola založená na hodnotách zakotvených v článku 2 ZEÚ a uznáva práva, slobody a zásady stanovené v Charte základných práv v súlade s článkom 6 ods. 1 ZEÚ. Korupcia narúša demokratické inštitúcie a hodnoty EÚ vrátane ochrany základných práv. Bojom proti korupcii tento návrh pozitívne prispieva k ochrane základných práv, ako je právo na spravodlivý proces a sloboda prejavu.

Boj proti korupcii a ochrana základných práv sú ciele, ktoré sa navzájom dopĺňajú a nie sú v rozpore. Pri stanovení, vykonávaní a uplatňovaní kriminalizácie sa musia plne rešpektovať záväzky týkajúce sa základných práv. Akékoľvek obmedzenie vykonávania základných práv a slobôd podlieha podmienkam stanoveným v článku 52 ods. 1 Charty základných práv, konkrétne zásade proporcionality, pokiaľ ide o legitímny cieľ skutočne plniť ciele všeobecného záujmu uznané Úniou alebo potrebu chrániť práva a slobody ostatných, ďalej zásade, že tieto obmedzenia musia mať oporu v právnych predpisoch, a zásade, že musia rešpektovať podstatu uvedených práv a slobôd.

V tejto súvislosti je nutné zohľadniť rôzne základné práva a slobody zakotvené v Charte základných práv. Medzi práva, ktoré sú osobitne dôležité v súvislosti s navrhovanými opatreniami, patria okrem iného právo na slobodu a bezpečnosť, právo na ochranu osobných

údajov, slobodná voľba povolania a právo na prácu, sloboda podnikania, právo vlastniť majetok, právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, ako aj zásada, že osoba nemôže byť stíhaná alebo potrestaná v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin (*ne bis in idem*).

Všetky opatrenia prijaté Úniou a jej členskými štátmi v súvislosti s kriminalizáciou korupcie stanovenou v tejto smernici a so stanovením trestných a iných ako trestných sankcií za ňu musia byť v súlade so zásadou zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov, s prezumpciou neviny a právami na obhajobu, a mali by vylučovať všetky formy svojvoľného konania.

Týmto návrhom sa rešpektuje zásada, že trestné činy a tresty musia byť stanovené zákonom a musia byť primerané. Základné práva vo všeobecnosti a zásada proporcionality sú rešpektované obmedzením rozsahu trestných činov na to, čo je nevyhnutne potrebné na umožnenie účinného trestného stíhania činov, ktoré predstavujú osobitnú hrozbu pre stabilitu a bezpečnosť spoločností. V návrhu sa zohľadňuje aj zásada proporcionality tým, že sa v ňom stanovujú záväzky týkajúce sa priťažujúcich a poľahčujúcich okolností.

Smernicou sa zavádzajú minimálne pravidlá týkajúce sa výšky sankcií v súlade so zásadou proporcionality (pozri najmä článok 11 ods. 1 a článok 13 ods. 1 smernice) so zreteľom na povahu trestného činu. Okrem toho sa uložené správne sankcie majú zohľadniť pri odsúdení osoby za trestný čin uvedený v smernici (odôvodnenie 13). V smernici sa takisto zdôrazňuje, že na zabezpečenie účinného a transparentného vyšetrovania a stíhania trestných činov korupcie by členské štáty mali stanoviť postupy na pozastavenie výkonu funkcie alebo dočasné preradenie verejného činiteľa obvineného z trestného činu uvedeného v tejto smernici. V takýchto prípadoch treba mať na pamäti zásadu prezumpcie neviny a potrebu rešpektovať právo na účinný prostriedok nápravy (odôvodnenie 19).

Pri používaní nástrojov vyšetrovania, ktoré má smernica zabezpečiť, sa musia rešpektovať základné práva, ako je právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces (článok 47) a prezumpcia neviny a právo na obhajobu (článok 48). Používanie takýchto nástrojov v súlade s vnútroštátnym právom by malo byť cielené, mala by sa pri ňom brať do úvahy zásada proporcionality a charakter a závažnosť vyšetrovaných trestných činov a malo by sa rešpektovať právo na ochranu osobných údajov. Okrem toho musia členské štáty pri uplatňovaní smernice dodržiavať svoje záväzky vyplývajúce z práva Únie, pokiaľ ide o procesné práva podozrivých alebo obvinených v trestnom konaní.

Údaje, ktoré členské štáty zbierajú na účely tejto smernice, sú štatistické a neobsahujú žiadne osobné údaje; preto povinnosť členských štátov zbierať a zverejňovať údaje nemá vplyv na článok 8 Charty základných práv („ochrana osobných údajov“).

4. VPLYV NA ROZPOČET

Tento návrh nemá žiadny bezprostredný vplyv na rozpočet Únie.

5. INÉ PRVKY

- **Plány vykonávania a dojednania týkajúce sa monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Vykonávanie smernice bude monitorovať Komisia na základe informácií, ktoré poskytnú členské štáty o opatreniach prijatých s cieľom uviesť do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou. Komisia po

dvoch rokoch od uplynutia lehoty na vykonanie tejto smernice predloží Európskemu parlamentu a Rade správu hodnotiacu rozsah, v akom členské štáty prijali potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

Štyri roky po uplynutí lehoty na vykonanie tejto smernice Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi pridanú hodnotu tejto smernice v oblasti boja proti korupcii vrátane vplyvu na základné práva a slobody. Na základe tohto posúdenia Komisia v prípade potreby rozhodne o primeraných následných opatreniach.

- **Vysvetľujúce dokumenty**

Vysvetľujúce dokumenty o transpozícii sa nepovažujú za potrebné.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Článok 1: Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti – v tomto ustanovení sa stanovuje účel a rozsah pôsobnosti návrhu smernice, najmä to, že sa v ňom stanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v oblasti korupcie, ako aj opatrenia na lepšie predchádzanie korupcii a boj proti nej.

Článok 2: Vymedzenie pojmov – v tomto ustanovení sa vymedzujú pojmy „majetok“ (v súvislosti s trestnými činmi korupcie v článkoch 7 až 13) v súlade so súborom právnych predpisov EÚ[40] a „právnické osoby“ (v súvislosti s povinnosťou ustanoviť právnu zodpovednosť právnických osôb v článku 16). Pojem „verejný činiteľ“ vychádza z vymedzení v dohovore z roku 1997 a v smernici (EÚ) 2017/1371, pričom sa výslovne uvádza, že zahŕňa aj osoby pracujúce v tretích krajinách, medzinárodných organizáciách vrátane inštitúcií Európskej únie a na vnútroštátnych a medzinárodných súdoch. V tejto smernici sa používa len jedno vymedzenie pojmu „verejný činiteľ“, ktoré je uplatniteľné na všetky trestné činy korupcie uvedené v tejto smernici. Pojem „vysokopostavený úradník“ je vymedzený v súvislosti s priťažujúcimi okolnosťami (články 18 a 28), preventívnymi opatreniami (článok 23) a so zberom údajov (článok 25).

Článok 3: Predchádzanie korupcii – cieľom tohto ustanovenia je zdôrazniť potrebu riešiť boj proti korupcii z preventívneho hľadiska. Jeho cieľom je preskúmať činnosti na zvýšenie informovanosti o boji proti korupcii prostredníctvom vzdelávacích a výskumných programov, do ktorých je zapojená občianska spoločnosť a mimovládne organizácie. Na správne zavedenie takéhoto preventívneho systému je potrebný primeraný proces posúdenia rizika s cieľom identifikovať a riešiť nedostatky a sektory, ktoré sú najviac ohrozené korupciou. Ako sa uvádza v sprievodnom oznámení k tomuto návrhu, Komisia s pomocou európskej siete na boj proti korupcii a v úzkej spolupráci s členskými štátmi do roku 2024 zmapuje spoločné vysokorizikové oblasti. Výsledky sa použijú na vnútroštátne posúdenie rizík členskými štátmi, ktoré sa vyžaduje v tomto návrhu.

Článok 4: Špecializované subjekty – v tomto ustanovení sa vyžaduje, aby členské štáty vo svojich vnútroštátnych právnych poriadkoch zriadili alebo mali zriadené orgány špecializované na predchádzanie korupcii a jej potláčanie. Tieto orgány musia byť nezávislé, musia mať dostatočné ľudské, finančné, technické a technologické zdroje, ako aj právomoci

[40] Článok 2 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018, s. 22) a článok 3 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 85).

potrebné na vykonávanie svojich úloh. Musia byť známe verejnosti a vykonávať svoje úlohy transparentne, čestne a zodpovedne.

Článok 5: Zdroje – cieľom tohto ustanovenia je zabezpečiť, aby orgány členských štátov zodpovedné za odhaľovanie trestných činov podľa smernice, ich vyšetrovanie, trestné stíhanie alebo rozhodovanie o nich mali neustále k dispozícii primerané ľudské, finančné, technické a technologické zdroje potrebné na účinné plnenie svojich povinností.

Článok 6: Odborná príprava – toto ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť poskytovať príslušným orgánom a ich zamestnancom špecializovanú odbornú prípravu v oblasti boja proti korupcii a zabezpečiť na ňu primerané zdroje. Obsahuje aj povinnosti týkajúce sa príslušnej odbornej prípravy verejných činiteľov.

Články 7 a 8: Úplatkárstvo – v týchto ustanoveniach sa vymedzuje úplatkárstvo vo verejnom a v súkromnom sektore a stanovuje sa v nich, že takéto konanie je trestným činom, ak je spáchané úmyselne. Vymedzenie trestných činov zahŕňa aktívne aj pasívne úplatkárstvo.

Článok 9: Sprenevera – v tomto ustanovení sa vymedzuje sprenevera vo verejnom a v súkromnom sektore a stanovuje sa v ňom, že takéto konanie je trestným činom, ak je spáchané úmyselne.

Článok 10: Obchodovanie s vplyvom – v tomto ustanovení sa vymedzuje obchodovanie s vplyvom a stanovuje sa v ňom, že takéto konanie je trestným činom, ak je spáchané úmyselne. V ustanovení sa takisto uvádza, že obchodovanie s vplyvom je trestné bez ohľadu na to, či sa vplyv uplatňuje alebo či jeho predpokladané uplatňovanie vedie k výsledkom.

Článok 11: Zneužitie funkcie – v tomto ustanovení sa vymedzuje zneužitie funkcie vo verejnom a v súkromnom sektore a stanovuje sa v ňom, že takéto konanie alebo nečinnosť je trestným činom, ak je spáchané úmyselne.

Článok 12: Marenie spravodlivosti – v tomto ustanovení sa vymedzuje marenie spravodlivosti a stanovuje sa v ňom, že takéto konanie je trestným činom, ak je spáchané úmyselne a v rámci konania týkajúceho sa trestného činu podľa tejto smernice.

Článok 13: Obohatenie z trestných činov korupcie – v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva[41] sa stanovujú základné pravidlá kriminalizácie prania špinavých peňazí a stanovuje sa v nej, že korupcia by sa mala považovať za predikatívny trestný čin pre pranie špinavých peňazí. Touto smernicou sa však neukladá členským štátom povinnosť kriminalizovať nadobudnutie, držbu alebo používanie majetku pochádzajúceho z korupcie, ak sa osoba podieľala na trestnom čine, z ktorého tento majetok pochádza (ide o tzv. samopranie špinavých peňazí). Týmto návrhom smernice sa zavádza takáto cielená požiadavka, čím sa vytvára trestný čin „obohatenia z korupcie“. V prípade tohto trestného činu by prokuratúra musela preukázať len súvislosť medzi majetkom a účasťou na korupcii, rovnako ako by musela preukázať korupciu ako predikatívny trestný čin pre pranie špinavých peňazí.

Článok 14: Podnecovanie, napomáhanie a navádzanie a pokus trestného činu – toto ustanovenie sa uplatňuje na uvedené trestné činy a členským štátom sa ním ukladá povinnosť

[41] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018).

kriminalizovať spôsoby napomáhania väčšine z uvedených trestných činov, navádzanie na ne, podnecovanie k nim a pokusy o ne.

Trestný čin napomáhania korupcii a navádzania na ňu môže zahŕňať širokú škálu činností od podporovania alebo poskytnutia poradenstva až po poskytnutie podporných služieb na spáchanie týchto činov. Okrem toho je na zabezpečenie účinného odrádzania potrebné kriminalizovať podnecovanie, čím sa čin nabádania iných na vykonanie trestných činov stanovených v navrhovanej smernici stáva trestným činom. Keďže vymedzenie niektorých trestných činov korupcie, ako je napríklad úplatkárstvo, zahŕňa skutky, ktoré možno kvalifikovať ako prípravné a páchateľovi nemusia priniesť skutočnú výhodu, v tejto smernici sa nevyžaduje, aby členské štáty kriminalizovali pokus o spáchanie týchto trestných činov.

Článok 15: Sankcie a opatrenia voči fyzickým osobám – toto ustanovenie sa vzťahuje na všetky trestné činy a od členských štátov sa vyžaduje, aby uplatňovali účinné, primerané a odrádzajúce trestné sankcie.

Okrem toho sa v ustanovení stanovuje minimálna výška maximálnej sankcie. V rámcovom rozhodnutí 2003/568/SVV sa už stanovuje minimálna výška hornej hranice trestnej sadzby na jeden až tri roky za úplatkárstvo v súkromnom sektore. V Dohovore o boji proti korupcii z roku 1997 sa vyžadujú za úplatkárstvo verejných činiteľov, aspoň v závažných prípadoch, tresty zahŕňajúce odňatie slobody, čo môže viesť k vydaniu.

V tomto návrhu sa stanovuje minimálna výška hornej hranice trestnej sadzby na štyri až šesť rokov v závislosti od závažnosti trestného činu, čo predstavuje zvýšenie v porovnaní s uvedenými trestami za úplatkárstvo na úrovni EÚ. Ako už bolo vysvetlené, Komisia pri príprave tohto právneho predpisu analyzovala právne predpisy členských štátov.

V rámcovom rozhodnutí 2003/568/SVV sa už stanovuje možnosť, že osobe odsúdenej za korupciu môže byť dočasne zakázané vykonávať podnikateľskú činnosť. V tejto smernici sa stanovuje niekoľko ďalších sankcií, ktoré by príslušné orgány mali mať možnosť uložiť osobám odsúdeným za trestný čin korupcie.

Článok 16: Zodpovednosť právnických osôb – toto ustanovenie sa uplatňuje na všetky trestné činy uvedené v tejto smernici a členským štátom sa ním ukladá povinnosť zabezpečiť zodpovednosť právnických osôb a zároveň vylúčiť možnosť, aby táto zodpovednosť predstavovala alternatívu k zodpovednosti fyzických osôb. Ustanovenie je v súlade s článkom 10 Varšavského dohovoru.

Toto ustanovenie sa pridržiava štandardnej formulácie, ktorú je možné nájsť v iných právnych nástrojoch EÚ a ktorá členské štáty zaväzuje, aby zabezpečili, aby právnické osoby mohli byť uznané za zodpovedné za trestné činy uvedené v tejto smernici, ktoré v ich prospech spáchala akákoľvek osoba zastávajúca vedúce pozície v rámci právnickej osoby alebo iné osoby pod ich kontrolou alebo dohľadom. Nemusí ísť výlučne o trestnú zodpovednosť.

Článok 17: Sankcie voči právnickým osobám – toto ustanovenie sa vzťahuje na sankcie ukladané právnickým osobám. Stanovuje sa v ňom zoznam sankcií a opatrení, ktoré nemusia mať trestnú povahu, ako napríklad dočasné alebo trvalé vylúčenie z verejného obstarávania.

Článok 18: Priťažujúce a poľahčujúce okolnosti – v tomto ustanovení sa najprv uvádza zoznam okolností, ktoré sa musia považovať za priťažujúce, aby súdne orgány mohli zohľadniť širšie spoločenské škody spôsobené napríklad organizovanými skupinami alebo osobami zastávajúcimi verejne zodpovedné funkcie. Obsahuje aj zoznam okolností, ktoré sa musia považovať za

poľahčujúce, napríklad prípady, keď páchateľ poskytne orgánom informácie alebo s nimi spolupracuje.

Článok 19: Výsady alebo imunita pred vyšetrovaním a stíhaním trestných činov korupcie – toto ustanovenie sa vzťahuje na všetky uvedené trestné činy a členským štátom sa ním ukladá povinnosť, aby prijali opatrenia na zabezpečenie toho, aby výsady alebo imunita pred vyšetrovaním a trestným stíhaním, ktoré sa udeľujú podľa vnútroštátneho práva v súvislosti s trestnými činmi uvedenými v tejto smernici, mohli byť zrušené prostredníctvom účinného a transparentného procesu vopred stanoveného zákonom, ktorý sa ukončí v primeranej lehote.

Článok 20: Súdna príslušnosť – toto ustanovenie sa vzťahuje na všetky trestné činy uvedené v tejto smernici a vyžaduje sa v ňom existencia kritérií súdnej príslušnosti justičných orgánov na začatie vyšetrovania, vedenie trestného stíhania a vynášanie rozsudkov nad páchateľmi trestných činov vymedzených v tejto smernici.

Článok 21: Premlčacie lehoty v prípade trestných činov – tento článok obsahuje ustanovenia o premlčacích lehotách s cieľom umožniť príslušným orgánom vyšetrovať trestné činy, na ktoré sa vzťahuje tento návrh, stíhať ich a rozhodovať o nich, ako aj vykonávať príslušné sankcie počas dostatočne dlhého obdobia. V tomto návrhu sa stanovuje minimálna dĺžka premlčacej lehoty na osem až pätnásť rokov v závislosti od závažnosti trestného činu.

Článok 22: Ochrana osôb, ktoré nahlasujú trestné činy alebo pomáhajú pri vyšetrovaní – v smernici (EÚ) 2019/1937 sa stanovujú pravidlá a postupy na ochranu osôb, ktoré nahlasujú informácie o porušeniach práva EÚ v kľúčových oblastiach politiky, ktoré získali v rámci pracovného kontextu. Oznamovatelia môžu príslušným orgánom poskytnúť cenné informácie, ktoré im umožnia účinne predchádzať korupcii, odhaľovať ju a stíhať. Ak oznamovatelia nahlásia trestné činy uvedené v tejto smernici, toto ustanovenie si vyžaduje uplatňovanie smernice (EÚ) 2019/1937. V tomto článku sa takisto stanovuje, že príslušné vnútroštátne orgány zabezpečia, aby sa osobám, ktoré pomáhajú pri vyšetrovaní, poskytla potrebná ochrana, podpora a pomoc v rámci trestného konania.

Článok 23: Nástroje vyšetrovania – toto ustanovenie je zamerané na zabezpečenie toho, aby nástroje vyšetrovania, ktoré sú stanovené vo vnútroštátnom práve pre organizovanú trestnú činnosť alebo iné prípady závažnej trestnej činnosti, mohli byť použité aj v prípadoch prania špinavých peňazí.

Článok 24: Spolupráca medzi orgánmi členských štátov, Komisiou, Europolom, Eurojustom, Európskym úradom pre boj proti podvodom a Európskou prokuratúrou – v tomto ustanovení sa predpokladá spolupráca medzi orgánmi členských štátov, Europolom, Eurojustom, Európskou prokuratúrou a Komisiou v boji proti korupcii. Patrí sem poskytovanie technickej a operačnej pomoci zo strany Europolu, Eurojustu, Európskeho úradu pre boj proti podvodom, Európskej prokuratúry a Komisie.

Článok 25: Podpora Komisie členským štátom a ich príslušným orgánom – v tomto ustanovení sa stanovujú spôsoby, akými bude Komisia podporovať členské štáty a príslušné orgány pri plnení ich povinností podľa tejto smernice. Ako sa uvádza v sprievodnom oznámení, Komisia vytvorí európsku sieť na boj proti korupcii, ktorá bude racionalizovať a podporovať existujúce siete a maximalizovať výmenu najlepších postupov medzi vnútroštátnymi orgánmi a agentúrami, občianskou spoločnosťou a nezávislými expertmi.

Článok 26: Zber údajov a štatistické údaje – v tomto ustanovení sa od členských štátov vyžaduje, aby zbierali štatistické údaje na monitorovanie účinnosti svojich systémov boja

proti korupcii. Toto ustanovenie obsahuje neúplný zoznam štatistických údajov, ktoré by mali členské štáty zbierať, a ukladá im povinnosť tieto údaje každoročne zverejňovať.

Článok 27: Nahradenie rámcového rozhodnutia Rady 2003/568/SVV a Dohovoru o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie – toto ustanovenie nahrádza súčasné ustanovenia v oblasti kriminalizácie korupcie vo vzťahu k členským štátom, ktoré sa zúčastňujú na tejto smernici.

Článok 28: Zmeny smernice (EÚ) 2017/1371 – týmto ustanovením sa mení smernica (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva. V dôsledku toho sú normy stanovené v smernici (EÚ) 2017/1371, ktoré sa týkajú boja proti korupcii poškodzujúcej finančné záujmy Únie, najmä pokiaľ ide o sankcie vo vzťahu k fyzickým a právnickým osobám, priťažujúce a poľahčujúce okolnosti a premlčacie lehoty, zosúladené s normami stanovenými v tejto smernici.

Článok 29: Transpozícia – Komisia predloží správu o transpozícii tejto smernice 24 mesiacov po uplynutí lehoty na transpozíciu, čo je 18 mesiacov po prijatí tejto smernice.

Článok 30: Hodnotenie a podávanie správ – v tomto ustanovení sa stanovuje, že 12 mesiacov po uplynutí lehoty na vykonanie tejto smernice začnú členské štáty každé dva roky podávať správy o vykonávaní článkov 3 až 6 a že Komisia takisto prijme hodnotiacu správu.

2023/0135 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o boji proti korupcii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV a Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie a ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 82 ods. 1 písm. d) a článok 83 ods. 1 a 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

(1) Korupcia zostáva významným problémom na úrovni Únie, ktorý ohrozuje stabilitu a bezpečnosť spoločnosti, a to aj tým, že umožňuje organizovanú a inú závažnú trestnú činnosť. Korupcia oslabuje demokratické inštitúcie a univerzálne hodnoty, na ktorých je Únia založená, najmä právny štát, demokraciu, rovnosť a ochranu základných práv. Ohrozuje rozvoj, prosperitu a udržateľnosť a inkluzívnosť našich hospodárstiev. Na účinné predchádzanie korupcii a boj proti nej je potrebný komplexný a multidisciplinárny prístup. Cieľom tejto smernice je bojovať proti korupcii prostredníctvom trestného práva a umožniť lepšiu cezhraničnú spoluprácu medzi príslušnými orgánmi.

(2) V rámcovom rozhodnutí Rady 2003/568/SVV[42] sa stanovujú požiadavky týkajúce sa kriminalizácie korupcie v súkromnom sektore. Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie vypracovaný na základe článku K.3 ods. 2 písm. c) Zmluvy o Európskej únii[43] sa vo všeobecnosti zaoberá určitými činmi korupcie úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov. Tieto nástroje však nie sú dostatočne komplexné a súčasná kriminalizácia korupcie sa v jednotlivých členských štátoch líši, čo bráni súdržnej a účinnej reakcii v celej Únii. Objavili sa aj nedostatky v presadzovaní a prekážky v spolupráci medzi príslušnými orgánmi v rôznych členských štátoch. Cieľom tejto smernice je zmeniť a rozšíriť ustanovenia uvedených nástrojov. Vzhľadom na to, že zmeny, ktoré sa majú vykonať, sú podstatné, pokiaľ ide o ich množstvo a povahu, v záujme jasnosti by sa oba nástroje mali nahradiť v celom ich rozsahu vo vzťahu k členským štátom, ktoré sú viazané touto smernicou.

[42] Rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV z 22. júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore (Ú. v. EÚ L 192, 31.7.2003, s. 54).

[43] Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie vypracovaný na základe článku K.3 ods. 2 písm. c) Zmluvy o Európskej únii (Ú. v. ES C 195, 25.6.1997, s. 2).

(3) Existujúci právny rámec by sa mal aktualizovať a posilniť, aby sa uľahčil účinný boj proti korupcii v celej Únii. Cieľom tejto smernice je kriminalizácia trestných činov korupcie, ak sú spáchané úmyselne. Úmysel a vedomosť možno vyvodiť z objektívnych a skutkových okolností. Keďže v tejto smernici sa stanovujú minimálne pravidlá, členské štáty môžu v súvislosti s trestnými činmi korupcie prijať alebo zachovať prísnejšiu trestnoprávnu úpravu.

(4) Korupcia je nadnárodný jav, ktorý ovplyvňuje všetky spoločnosti a hospodárstva. Opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni alebo na úrovni Únie by mali brať do úvahy tento medzinárodný rozmer. V opatreniach Únie by sa preto mala zohľadňovať práca Skupiny štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO), Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a Úradu OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC).

(5) Na odstránenie korupcie sú potrebné preventívne aj represívne mechanizmy. Členské štáty sa vyzývajú, aby v rámci boja proti korupcii prijali širokú škálu preventívnych, legislatívnych a kooperačných opatrení. Zatiaľ čo korupcia je v prvom rade trestným činom a konkrétne činy korupcie sú vymedzené vo vnútroštátnom a v medzinárodnom práve, zlyhania v oblasti integrity, nezverejnené konflikty záujmov alebo závažné porušenia etických pravidiel môžu prerásť do korupčnej činnosti, ak sa neriešia. Predchádzanie korupcii zmierňuje potrebu trestnej represie a má širší prínos pri posilňovaní dôvery verejnosti a riadení správania verejných činiteľov. Účinné prístupy k boju proti korupcii často vychádzajú z opatrení na zvýšenie transparentnosti, etiky a integrity, ako aj z regulácie v oblastiach, ako je konflikt záujmov, lobizmus a jav otáčavých dverí. Verejné subjekty by sa mali usilovať dosiahnuť najprísnejšie normy v oblasti integrity, transparentnosti a nezávislosti, čo by malo byť dôležitou súčasťou širšieho boja proti korupcii.

(6) Členské štáty by mali mať zriadené orgány alebo útvary špecializované na potláčanie korupcie a jej predchádzanie. Členské štáty sa môžu rozhodnúť poveriť určitý orgán preventívnou funkciou v kombinácii s funkciou presadzovania práva. Na to, aby tieto orgány účinne fungovali, mali by spĺňať niekoľko podmienok vrátane nezávislosti, zdrojov a právomocí, ktoré sú potrebné na zabezpečenie riadneho plnenia ich úloh.

(7) EÚ je zmluvnou stranou Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC), ktorý je najkomplexnejším medzinárodným právnym nástrojom v oblasti boja proti korupcii a spája opatrenia na predchádzanie korupcii a boj proti nej. Vyžaduje sa v ňom, aby zmluvné strany dohovoru prijali legislatívne a iné opatrenia na stanovenie trestných činov úplatkárstva, sprenevery a prania špinavých peňazí a zvážili prijatie legislatívnych alebo iných opatrení na kriminalizáciu ďalších činov (ako je zneužitie funkcie, obchodovanie s vplyvom a neoprávnené obohatenie). V súlade so záväzkami obsiahnutými v politickom vyhlásení prijatom na mimoriadnom zasadnutí Valného zhromaždenia OSN proti korupcii v roku 2021 by Európska únia mala v rámci možností presiahnuť rámec minimálnych požiadaviek Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii a stanoviť ďalšie opatrenia na predchádzanie korupcii a boj proti nej. Táto smernica vychádza z pripomienok a najlepších postupov vyplývajúcich z mechanizmu na preskúmanie vykonávania Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii.

(8) Vzhľadom na vývoj hrozieb korupcie a právne záväzky Únie a členských štátov vyplývajúce z medzinárodného práva, ako aj na vývoj vnútroštátnych právnych rámcov by sa vymedzenie korupcie malo ďalej aproximovať vo všetkých členských štátoch, aby komplexnejšie pokrývalo korupčné konanie.

(9) S cieľom zabrániť beztrestnosti trestných činov korupcie vo verejnom sektore je potrebné dobre vymedziť rozsah uplatňovania. Po prvé pojem verejný činiteľ by mal zahŕňať aj osoby pracujúce v medzinárodných organizáciách vrátane inštitúcií, agentúr a orgánov Európskej únie a medzinárodných súdov. Mali by sem okrem iného patriť aj osoby, ktoré sú členmi kolektívnych orgánov zodpovedných za rozhodovanie o vine obžalovanej osoby v rámci súdneho konania, ako aj osoby, od ktorých sa na základe rozhodcovskej zmluvy vyžaduje, aby vydali právne záväzné rozhodnutie v sporoch predložených stranami rozhodcovskej zmluvy. Po druhé mnohé subjekty alebo osoby v súčasnosti vykonávajú verejné funkcie bez toho, aby zastávali úradnú funkciu. Preto sa pojem verejný činiteľ vymedzuje tak, aby zahŕňal všetkých príslušných úradníkov, či už menovaných, volených alebo zamestnaných na základe zmluvy, ktorí zastávajú formálnu správnu alebo súdnu funkciu, ako aj všetky osoby poskytujúce služby, ktorým bola zverená verejná moc alebo ktoré podliehajú kontrole či dohľadu verejných orgánov v súvislosti s vykonávaním takýchto služieb, aj keď nezastávajú úradnú funkciu. Na účely tejto smernice by sa toto vymedzenie malo vzťahovať na osoby pracujúce v štátom vlastnených a štátom kontrolovaných podnikoch, ako aj v nadáciách na správu aktív a v súkromných spoločnostiach vykonávajúcich verejnú službu, a na právnické osoby nimi zriadené alebo udržiavané. Každá osoba zastávajúca zákonodarnú funkciu by sa mala na účely tejto smernice považovať za verejného činiteľa.

(10) Je potrebné posilniť právny rámec na boj proti úplatkárstvu a poskytnúť orgánom presadzovania práva a prokuratúre potrebné nástroje. Pri úplatkárstve verejných činiteľov treba rozlišovať dve stránky. K aktívnemu úplatkárstvu dochádza vtedy, keď osoba sľúbi, ponúkne alebo poskytne akúkoľvek výhodu s cieľom ovplyvniť verejného činiteľa. K pasívnemu úplatkárstvu dochádza vtedy, keď verejný činiteľ žiada alebo prijíma takéto výhody za to, že bude konať určitým spôsobom alebo sa takéhoto konania zdrží. V tejto smernici by sa mali stanoviť aj minimálne pravidlá týkajúce sa úplatkárstva a iných foriem korupcie v súkromnom sektore, kde medzi bezprostredné obete patria spoločnosti, na ktoré má každý ponúknutý alebo prijatý úplatok nespravodlivý vplyv, a kde sa narúša voľná hospodárska súťaž.

(11) S cieľom zabezpečiť, aby verejní činitelia úmyselne nepoužívali finančné prostriedky na iné ako určené účely, je potrebné stanoviť pravidlá týkajúce sa trestného činu sprenevery majetku verejnými činiteľmi, ktorého správa im bola zverená. V záujme komplexného prístupu k boju proti korupcii by sa táto smernica mala vzťahovať aj na spreneveru v súkromnom sektore. Aby bola sprenevera trestná, mala by viesť k získaniu výhody pre verejného činiteľa alebo tretiu stranu.

(12) Obchodovanie s vplyvom vyplývajúce z korupčného správania osôb, ktoré sú pri moci alebo to tvrdia a sľubujú ovplyvnenie rozhodovacích procesov výmenou za neoprávnené výhody, by malo byť takisto vymedzené ako trestný čin. Základné znaky trestného činu by mali spočívať v tom, že podnecovateľ poskytne alebo sľúbi poskytnúť obchodníkovi s vplyvom neoprávnenú výhodu za nezákonné ovplyvnenie nejakého výsledku alebo procesu, ktorý je predmetom rozhodovania. Ak je takéto konanie úmyselné, malo by sa považovať za trestný čin bez ohľadu na to, či k ovplyvneniu došlo a či údajný vplyv priniesol zamýšľaný výsledok alebo nie. Tento trestný čin by sa nemal vzťahovať na legitímne vykonávanie uznaných foriem zastupovania záujmov, ktorého cieľom môže byť legitímne ovplyvnenie verejného rozhodovania, ale nepredstavuje neoprávnenú výmenu výhod. Takéto formy zastupovania záujmov, ako je napríklad podpora, sa často vykonávajú v regulovanom prostredí práve preto, aby sa zabránilo tomu, že v dôsledku nedostatočnej

transparentnosti otvoria cestu korupcii. Zavedenie dobre fungujúcich dodatočných pravidiel o zverejňovaní konfliktov záujmov, jave otáčavých dverí alebo financovaní politických strán môže takisto pomôcť vyhnúť sa nejasnostiam a zabrániť neprimeranému vplyvu.

(13) Okrem toho je potrebné vymedziť trestný čin zneužitia funkcie vo verejnom sektore ako nekonanie zo strany verejného činiteľa s cieľom získať neoprávnenú výhodu, čo je v rozpore so zákonmi. V záujme komplexného boja proti korupcii by sa táto smernica mala vzťahovať aj na zneužitie funkcie v súkromnom sektore.

(14) Marenie spravodlivosti je trestný čin spáchaný na podporu korupcie. Preto je potrebné stanoviť trestný čin marenia spravodlivosti, ktorý zahŕňa použitie fyzického násilia, hrozieb alebo zastrašovania alebo navádzania na poskytnutie krivej výpovede či falošných dôkazov. Zohľadniť by sa mali aj konania, ktorých cieľom je zasahovať do poskytovania výpovedí alebo predkladania dôkazov či do výkonu úradných povinností sudcov alebo príslušníkov orgánov presadzovania práva. V súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov proti korupcii sa táto smernica vzťahuje len na marenie spravodlivosti v súvislosti s konaním týkajúcim sa trestného činu korupcie.

(15) Korupciu živí motivácia získať neoprávnené ekonomické a iné výhody. S cieľom znížiť motiváciu jednotlivcov a zločineckých skupín páchať nové trestné činy a odradiť jednotlivcov od toho, aby súhlasili s tým, že sa stanú falošnými vlastníkmi majetku, by sa malo obohatenie prostredníctvom trestných činov korupcie kriminalizovať. Skomplikovalo by sa tak zatajovanie nezákonne nadobudnutého majetku a obmedzilo by sa šírenie korupcie, ako aj škody spôsobené spoločnosti. Transparentnosť pomáha príslušným orgánom odhaliť možné neoprávnené obohatenie. Napríklad v jurisdikciách, kde sú verejní činitelia povinní pravidelne priznávať svoj majetok, a to aj pri nástupe do funkcie a jej ukončení, môžu orgány posúdiť, či priznaný majetok zodpovedá priznaným príjmom.

(16) Trestný čin obohatenia vychádza z pravidiel týkajúcich sa trestného činu prania špinavých peňazí stanovených v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673[44]. Má riešiť prípady, keď sa súdne orgány domnievajú, že trestný čin alebo trestné činy korupcie nemožno dokázať. Podobne ako v prípade predikatívneho trestného činu pre pranie špinavých peňazí je dôkazné bremeno odlišnej povahy. To znamená, že v trestnom konaní týkajúcom sa trestného činu obohatenia by sa pri posudzovaní toho, či majetok pochádza z akejkoľvek formy účasti na trestnom čine korupcie a či o tom osoba vedela, mali zohľadniť osobitné okolnosti každého prípadu, ako napríklad skutočnosť nepomeru medzi hodnotou majetku a zákonným príjmom obvinenej osoby a časová súvislosť medzi trestnou činnosťou a nadobudnutím majetku. Nemalo by byť potrebné preukázať znalosť všetkých znakov skutkovej podstaty alebo všetkých okolností týkajúcich sa účasti na trestnom čine vrátane totožnosti páchateľa. Ak je osoba odsúdená za trestný čin vymedzený v tejto smernici, príslušné orgány môžu vymáhať nezákonne získaný majetok na základe smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii[45].

(17) S cieľom odrádzať od korupcie v celej Únii by členské štáty mali stanoviť minimálne druhy a výšky sankcií v prípade spáchania trestných činov vymedzených v tejto

[44] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018, s. 22).

[45] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 127, 29.4.2014, s. 39).

smernici. Maximálna výška trestu odňatia slobody a iných trestov by mala byť dostatočne vysoká, aby odradila prípadných páchateľov a zohľadňovala škodlivosť korupcie a prioritu, ktorú by príslušné orgány mali venovať boju proti takýmto trestným činom. Tieto výšky by zároveň mali byť primerané závažnosti každého trestného činu korupcie a mali by byť v súlade s výškami trestných sankcií stanovenými v práve Únie a vo vnútroštátnom práve. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa sankcie uplatňovali v potrebnom rozsahu s cieľom odradiť od páchania týchto trestných činov. Ak členské štáty zvažujú možnosť trestu s podmienečným odkladom výkonu trestu alebo podmienečného odsúdenia, predčasného prepustenia, podmienečného prepustenia alebo omilostenia osôb odsúdených za niektorý z trestných činov uvedených v tejto smernici, justičné orgány by okrem iných faktorov mali mať možnosť zohľadniť závažnosť príslušných trestných činov.

(18) Táto smernica nemá vplyv na riadne a účinné uplatňovanie disciplinárnych opatrení alebo sankcií inej než trestnej povahy, ako sú správne sankcie. Pri odsúdení danej osoby za trestný čin vymedzený v tejto smernici možno prihliadať na sankcie inej povahy, ktoré nie sú rovnocenné s trestnými sankciami a ktoré už boli tejto osobe uložené za to isté konanie. V prípade sankcií trestnej povahy by sa mala v plnom rozsahu uplatňovať zásada zákazu stíhania alebo potrestania v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin (zásada *ne bis in idem*).

(19) Príslušné orgány by mali mať možnosť uložiť okrem trestu odňatia slobody alebo ako alternatívu k nemu sankcie alebo opatrenia, ktoré nie sú nevyhnutne trestnej povahy, ako napríklad dočasný alebo trvalý zákaz zastávať verejnú funkciu alebo vylúčenie z postupov verejného obstarávania. Takéto opatrenia majú všeobecný odrádzajúci účinok a môžu znížiť recidívu odsúdených páchateľov. Členské štáty by takisto mali zvážiť zavedenie postupov na pozastavenie vykonávania funkcie alebo dočasné preradenie verejného činiteľa obvineného z trestného činu podľa tejto smernice, pričom by mali mať na pamäti potrebu rešpektovať zásadu prezumpcie neviny a právo na účinný prostriedok nápravy.

(20) Právnické osoby by nemali mať možnosť vyhnúť sa zodpovednosti tým, že využijú sprostredkovateľov vrátane prepojených právnických osôb, aby v ich mene ponúkli, sľúbili alebo poskytli úplatok verejnému činiteľovi. Okrem toho by sa pokuty pre právnické osoby mali vypočítať s prihliadnutím na celosvetový obrat všetkých právnych subjektov prepojených s páchateľom vrátane materských subjektov, dcérskych subjektov, prepojených trustov alebo podobných či porovnateľných právnych subjektov.

(21) Ak trestný čin spáchala zločinecká organizácia v zmysle rámcového rozhodnutia Rady 2008/841/SVV[46] alebo ak páchateľ zneužil svoje postavenie, aby umožnil korupciu, členské štáty by to mali v súlade s platnými pravidlami stanovenými v ich právnych systémoch považovať za priťažujúce okolnosti. Tieto priťažujúce okolnosti síce podliehajú diskrečnej právomoci súdu, ale mali by súdnym orgánom umožniť zohľadniť širšie spoločenské škody spôsobené napríklad korupciou páchanou organizovanými skupinami, politickými stranami alebo osobami zastávajúcimi verejne zodpovedné funkcie. Členské štáty by nemali mať povinnosť stanoviť žiadnu z priťažujúcich okolností uvedených v tejto smernici, ak sú tieto okolnosti trestné ako samostatné trestné činy podliehajúce prísnejším sankciám.

[46] Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu (Ú. v. EÚ L 300, 11.11.2008, s. 42).

(22) Korupcia v prospech tretej krajiny má mimoriadne škodlivý vplyv na demokratické inštitúcie a politický život členských štátov a Únie. Členské štáty by preto mali stanoviť priťažujúcu okolnosť pre takéto situácie. Takáto priťažujúca okolnosť by mala zahŕňať trestné činy korupcie, ako je úplatkárstvo alebo obchodovanie s vplyvom, ktoré sú spáchané s cieľom poskytnúť tretej krajine nejakú výhodu, ako napríklad zmeniť verejné rozhodovanie s cieľom dosiahnuť rozhodnutie priaznivé pre tretiu krajinu.

(23) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa vo vnútroštátnych právnych predpisoch stanovili poľahčujúce okolnosti v súvislosti s trestnými činmi, na ktoré sa vzťahuje táto smernica. Tieto okolnosti, podliehajúce diskrečnej právomoci súdu, by mali zahŕňať prípady, keď páchatelia poskytnú orgánom informácie alebo s nimi inak spolupracujú. Podobne platí, že ak právnické osoby zaviedli účinné programy vnútornej kontroly, etiky a dodržiavania predpisov, malo by byť možné považovať tieto opatrenia za poľahčujúcu okolnosť. Nižšie sankcie by sa mali zvážiť aj v prípade, že právnická osoba po odhalení trestného činu urýchlene zverejní túto informáciu a prijme nápravné opatrenia. Rozhodnutie o aktuálnej výške sankcie s prihliadnutím na všetky okolnosti konkrétneho prípadu by v každom prípade malo zostať v diskrečnej právomoci sudcu alebo súdu.

(24) Poslanci a iní verejní činitelia môžu mať imunitu alebo právnu ochranu pred vyšetrovaním alebo trestným stíhaním, čo posilňuje ich nezávislosť, keďže ich to chráni pred nepodloženými sťažnosťami, najmä v súvislosti s vyjadrenými názormi alebo odovzdanými hlasmi počas výkonu ich funkcie. Takéto imunity však môžu brániť účinnému vyšetrovaniu a stíhaniu trestných činov korupcie, a to aj tým, že ovplyvňujú odhaľovanie a vyšetrovanie alebo stíhanie iných osôb, ktoré nepožívajú imunitu a mohli sa podieľať na trestnom čine. Okrem toho uplatňovanie imunity bez vhodných postupov na jej zrušenie v prípadoch, keď existuje dôvodné podozrenie z účasti na trestných činoch, narúša dôveryhodnosť verejných inštitúcií. Preto by mala existovať primeraná rovnováha medzi imunitami alebo jurisdikčnými výsadami poskytovanými verejným činiteľom pri výkone ich funkcie na jednej strane a možnosťou účinne vyšetrovať trestné činy korupcie, stíhať ich a rozhodovať o nich na strane druhej.

(25) V záujme zvýšenia dôvery v prokuratúru a súčasného zníženia vnímania korupcie v členských štátoch by sa diskrečné právomoci podľa vnútroštátneho práva nestíhať osoby za trestné činy uvedené v tejto smernici na základe účelnosti mali vykonávať v súlade s jasnými pravidlami, kritériami a zárukami, za príslušnej vnútornej konzultácie, ako aj s cieľom odrádzať od páchania trestných činov korupcie a zabezpečiť účinnosť súdneho konania.

(26) Vzhľadom na mobilitu páchateľov a príjmov z trestnej činnosti, ako aj komplexné cezhraničné vyšetrovania, ktoré je nutné viesť v rámci boja proti korupcii, by všetky členské štáty mali stanoviť svoju súdnu príslušnosť tak, aby príslušným orgánom umožnili vyšetrovať a stíhať túto trestnú činnosť v dostatočne širokej škále prípadov vrátane prípadov, keď je trestný čin spáchaný úplne alebo čiastočne na ich území. V rámci tejto povinnosti by členské štáty mali zabezpečiť, aby bola súdna príslušnosť stanovená aj v situáciách, keď je trestný čin spáchaný prostredníctvom informačného systému používaného na ich území, a to bez ohľadu na to, či sa táto technológia na ich území aj nachádza.

(27) S cieľom zabezpečiť, aby príslušné orgány mali dostatok času na vykonanie zložitých vyšetrovaní a trestných stíhaní, sa v tejto smernici stanovuje minimálna premlčacia

lehota, ktorá umožňuje odhaľovať, vyšetrovať a stíhať trestné činy korupcie a súdne o nich rozhodovať počas dostatočne dlhého časového obdobia po spáchaní takýchto trestných činov bez toho, aby boli dotknuté tie členské štáty, ktoré nemajú stanovené premlčacie lehoty na vyšetrovanie, stíhanie a presadzovanie.

(28) Trestné činy korupcie patria do kategórie trestných činov, ktoré sa ťažko odhaľujú a vyšetrujú, pretože k nim väčšinou dochádza v rámci sprisahania dvoch alebo viacerých zainteresovaných strán a chýba bezprostredná a zjavná obeť, ktorá by mohla podať sťažnosť. Značná časť korupčnej trestnej činnosti tak zostáva neodhalená a zločinci môžu profitovať z príjmov z korupcie. Čím dlhšie trvá odhalenie trestného činu korupcie, tým ťažšie je nájsť dôkazy. Preto by sa malo zabezpečiť, aby orgány presadzovania práva a prokurátori mali k dispozícii vhodné nástroje vyšetrovania na zhromažďovanie relevantných dôkazov o trestných činoch korupcie, ktoré sa často týkajú viac ako jedného členského štátu. Okrem toho by členské štáty mali v úzkej koordinácii s Agentúrou Európskej únie pre odbornú prípravu orgánov v oblasti presadzovania práva (CEPOL) venovať dostatočnú odbornú prípravu aj používaniu nástrojov vyšetrovania na účely úspešného vedenia konaní a identifikácie a kvantifikácie príjmov z korupcie v súvislosti so zaistením a s konfiškáciou. Okrem toho táto smernica uľahčuje zhromažďovanie informácií a dôkazov stanovením poľahčujúcich okolností pre páchateľov, ktorí pomáhajú daným orgánom.

(29) Osoby, ktoré nahlasujú príslušným orgánom informácie o minulých, prebiehajúcich alebo plánovaných prípadoch korupcie, ktoré získali v súvislosti so svojou pracovnou činnosťou, riskujú, že budú v tejto súvislosti čeliť odvetným opatreniam. Takéto hlásenia oznamovateľov môžu posilniť presadzovanie práva tým, že príslušným orgánom umožnia účinne predchádzať korupcii, odhaľovať ju a stíhať. Vzhľadom na verejný záujem na ochrane verejných a súkromných inštitúcií pred takýmito činmi a na posilnení transparentnosti, dobrej správy vecí verejných a zodpovednosti je potrebné zabezpečiť, aby sa zaviedli účinné opatrenia, ktoré umožnia oznamovateľom používať dôverné kanály, upozorniť príslušné orgány a zabezpečia ich ochranu pred odvetnými opatreniami. Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937[47] sa vzťahuje na nahlasovanie porušení, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, ako sa uvádza v článku 325 zmluvy a ako je ďalej uvedené v príslušných opatreniach Únie, a teda sa vzťahuje na nahlasovanie všetkých trestných činov, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371[48]. Pokiaľ ide o trestné činy uvedené v tejto smernici, smernica (EÚ) 2019/1937 by sa mala vzťahovať na nahlasovanie takýchto trestných činov a na ochranu osôb nahlasujúcich takéto trestné činy za podmienok, ktoré sú v nej stanovené. Nad rámec povinností vyplývajúcich zo smernice (EÚ) 2019/1937 by príslušné vnútroštátne orgány mali zabezpečiť, aby sa osobám, ktoré poskytnú dôkazy alebo inak spolupracujú pri vyšetrovaní trestných činov, poskytla potrebná ochrana, podpora a pomoc v rámci trestného konania.

(30) Nezávislé organizácie občianskej spoločnosti majú zásadný význam pre dobré fungovanie našich demokracií a zohrávajú kľúčovú úlohu pri presadzovaní spoločných hodnôt, na ktorých je EÚ založená. Pôsobia ako dôležití strážcovia, ktorí upozorňujú na ohrozenie právneho štátu, prispievajú k tomu, aby sa kompetentné osoby zodpovedali, a zabezpečujú dodržiavanie základných práv. Členské štáty by mali podporovať účasť občianskej spoločnosti na protikorupčných činnostiach.

---

[47] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019).

[48] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

(31) Pluralita a sloboda médií majú zásadný význam pri budovaní právneho štátu, demokratickej zodpovednosti, rovnosti a v boji proti korupcii. Nezávislé a pluralitné médiá, najmä investigatívna žurnalistika, zohrávajú dôležitú úlohu pri kontrole verejných záležitostí, odhaľovaní možnej korupcie a porušovania pravidiel integrity, zvyšovaní informovanosti a podpore integrity. Členské štáty sú povinné zaručiť novinárom priaznivé prostredie, chrániť ich bezpečnosť a proaktívne podporovať slobodu a pluralitu médií. Odporúčanie Komisie o ochrane, bezpečnosti a posilnení postavenia novinárov[49], ako aj návrh smernice[50] a odporúčanie Komisie[51] o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategickými žalobami proti verejnej účasti“) obsahujú dôležité záruky a normy, ktoré majú zabezpečiť, aby novinári, obhajcovia ľudských práv a iné osoby mohli bez prekážok plniť svoju úlohu.

(32) Členské štáty by mali zbierať a zverejňovať údaje týkajúce sa uplatňovania tejto smernice, ktoré môže Komisia analyzovať a používať v súvislosti s monitorovaním, vykonávaním a hodnotením smernice, ako aj s uplatňovaním všetkých nástrojov právneho štátu, napríklad výročnej správy o právnom štáte.

(33) Na účinný boj proti korupcii je nevyhnutná efektívna výmena informácií medzi príslušnými orgánmi zodpovednými za predchádzanie trestným činom korupcie, ich odhaľovanie, vyšetrovanie alebo stíhanie. Členské štáty by mali zabezpečiť účinnú a včasnú výmenu informácií v súlade s vnútroštátnym právom a právom Únie. Táto smernica, ktorej cieľom je stanoviť spoločné vymedzenia trestných činov korupcie, by mala slúžiť ako referenčný základ pre výmenu informácií a spoluprácu medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi podľa smerníc Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) XX/2023[52], (EÚ) 2019/1153[53], (EÚ) 2016/681[54], nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1240[55], (EÚ) 2018/1862[56] a (EÚ) č. 603/2013[57] a rozhodnutia Rady 2008/633/SVV[58].

---

[49] Odporúčanie Komisie zo 16. septembra 2021 k zaručeniu ochrany, bezpečnosti a posilneniu postavenia novinárov a iných pracovníkov médií v Európskej únii [C(2021) 6650 final].

[50] Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategickým žalobám proti verejnej účasti“) [COM(2022) 177 final].

[51] Odporúčanie Komisie týkajúce sa ochrany novinárov a obhajcov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými a zneužívajúcimi súdnymi konaniami proti verejnej účasti („strategickými žalobami proti verejnej účasti“) [C(2022) 2428 final].

[52] Pozri návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o výmene informácií medzi orgánmi presadzovania práva členských štátov, ktorou sa zrušuje rámcové rozhodnutie Rady 2006/960/SVV [COM(2021) 782 final].

[53] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1153 z 20. júna 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá uľahčovania využívania finančných a iných informácií na predchádzanie určitým trestným činom, ich odhaľovanie, vyšetrovanie alebo stíhanie a ktorou sa zrušuje rozhodnutie Rady 2000/642/SVV (Ú. v. EÚ L 186, 11.7.2019, s. 122).

[54] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/681 z 27. apríla 2016 o využívaní údajov zo záznamov o cestujúcich (PNR) na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 132), príloha II, bod 6.

[55] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1240 z 12. septembra 2018, ktorým sa zriaďuje Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1077/2011, (EÚ) č. 515/2014, (EÚ) 2016/399, (EÚ) 2016/1624 a (EÚ) 2017/2226 (Ú. v. EÚ L 236, 19.9.2018, s. 1), príloha, bod 7.

[56] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1862 z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach, o zmene a zrušení rozhodnutia Rady 2007/533/SVV a o zrušení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1986/2006 a rozhodnutia Komisie 2010/261/EÚ (Ú. v. EÚ L 312, 7.12.2018, s. 56). V rozhodnutí Rady o SIS II sa na korupciu odkazuje nepriamo, a to vymedzením jeho rozsahu pôsobnosti s odkazom na európsky zatykač, napríklad v článku 8.

(34) Korupcia je prierezovým problémom, pričom zraniteľné miesta sú v jednotlivých sektoroch odlišné, rovnako ako najvhodnejší spôsob ich riešenia. Členské štáty by preto mali pravidelne vykonávať posúdenie s cieľom identifikovať sektory, ktoré sú najviac ohrozené korupciou, a vypracovať plány riadenia rizík na riešenie hlavných rizík v identifikovaných sektoroch, napríklad aj tým, že aspoň raz ročne zorganizujú akcie na zvyšovanie informovanosti prispôsobené špecifikám identifikovaných sektorov. Členské štáty, ktoré majú zavedené rozsiahle vnútroštátne protikorupčné stratégie, sa môžu rozhodnúť, že sa v nich budú zaoberať aj posúdením rizík a plánmi riadenia rizík, pokiaľ sa riziká posudzujú a opatrenia pravidelne prehodnocujú. Napríklad systémy udeľovania povolení na pobyt investorom patria medzi sektory, ktoré sú vystavené vysokému riziku korupcie[59], a preto by mali byť zahrnuté do posúdenia sektorov, ktoré sú najviac ohrozené korupciou, a do odbornej prípravy, ktorú majú členské štáty uskutočniť, ako sa stanovuje v tejto smernici.

(35) S cieľom zabezpečiť rovnocennú úroveň ochrany finančných záujmov Únie a vnútroštátnych finančných záujmov by sa ustanovenia smernice (EÚ) 2017/1371[60] mali zosúladiť s ustanoveniami tejto smernice. Na tento účel by pravidlá uplatniteľné na trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie, pokiaľ ide o sankcie, priťažujúce a poľahčujúce okolnosti a premlčacie lehoty, mali byť rovnocenné s pravidlami stanovenými v tejto smernici.

(36) Vykonávaním tejto smernice by sa mala zabezpečiť taká úroveň ochrany finančných záujmov Únie, ktorá je rovnocenná s ochranou vnútroštátnych finančných záujmov.

(37) Keďže cieľ tejto smernice, a to zabezpečiť, aby korupcia vo všetkých členských štátoch podliehala účinným, primeraným a odrádzajúcim trestným sankciám, nemožno uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu rozsahu a dôsledkov tejto smernice ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku neprekračuje táto smernica rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.

(38) Zamýšľaný odrádzajúci účinok uplatňovania trestnoprávnych sankcií si vyžaduje mimoriadne obozretný prístup, pokiaľ ide o základné práva. Táto smernica rešpektuje základné práva a zásady uznané predovšetkým v Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), konkrétne právo na slobodu a bezpečnosť, ochranu osobných údajov, slobodnú voľbu povolania a právo na prácu, slobodu podnikania, právo

---

[57] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 603/2013 z 26. júna 2013 o zriadení systému Eurodac na porovnávanie odtlačkov prstov pre účinné uplatňovanie nariadenia (EÚ) č. 604/2013, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov, a o žiadostiach orgánov členských štátov na presadzovanie práva a Europolu o porovnanie s údajmi v systéme Eurodac na účely presadzovania práva a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1077/2011, ktorým sa zriaďuje Európska agentúra na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013, s. 1).

[58] Rozhodnutie Rady 2008/633/SVV z 23. júna 2008 o sprístupnení vízového informačného systému (VIS) na nahliadnutie určeným orgánom členských štátov a Europolu na účely predchádzania teroristickým trestným činom a iným závažným trestným činom, ich odhaľovania a vyšetrovania (Ú. v. EÚ L 218, 13.8.2008, s. 129). V rozhodnutí Rady o VIS pre orgány presadzovania práva sa na korupciu odkazuje nepriamo, a to vymedzením jeho rozsahu pôsobnosti s odkazom na európsky zatykač v odôvodnení 6.

[59] Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom v Európskej únii, 23. januára 2019 [COM(2019) 12 final].

[60] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

vlastniť majetok, právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, prezumpciu neviny a právo na obhajobu, zásadu zákonnosti a primeranosti trestných činov a sankcií, ako aj zásadu *ne bis in idem*.

(39) [V súlade s článkom 3 Protokolu (č. 21) o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, Írsko oznámilo želanie zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní tejto smernice.

A/ALEBO

(40) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu (č. 21) o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa Írsko nezúčastňuje na prijatí a uplatňovaní tejto smernice a nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu.]

(41) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice a nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu. Rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV je pre Dánsko naďalej záväzné a uplatňuje v ňom,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

Touto smernicou sa stanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v oblasti korupcie, ako aj opatrenia na lepšie predchádzanie korupcii a boj proti nej.

Článok 2
Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „predchádzanie korupcii“ je odhaľovanie a odstraňovanie príčin a podmienok korupcie prostredníctvom vytvorenia a zavedenia systému vhodných opatrení, ako aj odrádzanie od činov súvisiacich s korupciou;

2. „majetok“ sú finančné prostriedky alebo aktíva akéhokoľvek druhu, hmotné alebo nehmotné, hnuteľné alebo nehnuteľné, hmatateľné alebo nehmatateľné, ako aj právne dokumenty alebo nástroje v akejkoľvek forme vrátane elektronickej alebo digitálnej, ktorými sa preukazuje právny titul k takýmto aktívam alebo právny nárok na takéto aktíva;

3. „verejný činiteľ“ je:

   a) úradník Únie alebo štátny úradník členského štátu alebo tretej krajiny;

   b) akákoľvek iná osoba, ktorá je poverená vykonávaním verejnej služby a vykonáva verejnú službu v členských štátoch alebo tretích krajinách, pre medzinárodnú organizáciu alebo pre medzinárodný súd;

4. „úradník Únie“ je:

a) osoba, ktorá je členom inštitúcie, orgánu, úradu alebo agentúry Únie, pričom zamestnanci takýchto subjektov sa takisto považujú za úradníkov Únie;

b) osoba, ktorá je úradníkom alebo iným zamestnancom Únie zamestnaným na základe zmluvy v zmysle Služobného poriadku úradníkov Európskej únie a Podmienok zamestnávania ostatných zamestnancov Európskej únie stanoveného nariadením Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 (ďalej len „služobný poriadok“);

c) osoba, ktorú do Únie vyslal členský štát alebo akýkoľvek verejný či súkromný subjekt a ktorá vykonáva funkcie rovnocenné s funkciami, ktoré vykonávajú úradníci alebo iní zamestnanci Únie;

5. „štátny úradník“ je akákoľvek osoba zastávajúca výkonnú, správnu alebo sudcovskú funkciu na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, vymenovaná alebo zvolená, na trvalej alebo dočasnej pozícii, platená alebo neplatená, bez ohľadu na jej služobný vek. Za štátneho úradníka sa na účely tejto smernice považuje každá osoba zastávajúca zákonodarnú funkciu na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni;

6. „porušenie povinnosti“ zahŕňa minimálne každé nelojálne správanie, ktoré predstavuje porušenie zákonnej povinnosti alebo prípadne porušenie profesionálnych pravidiel alebo pokynov, ktoré sa uplatňujú v oblasti profesionálnej činnosti osoby, ktorá v akomkoľvek postavení riadi subjekt súkromného sektora alebo preň pracuje;

7. „právnická osoba“ je akýkoľvek subjekt, ktorý má právnu subjektivitu podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, s výnimkou štátov alebo orgánov verejnej moci vykonávajúcich štátnu moc a s výnimkou verejnoprávnych medzinárodných organizácií;

8. „vysokopostavení úradníci“ sú hlavy štátov, predsedovia ústredných a regionálnych vlád, členovia ústrednej a regionálnej vlády, ako aj iní politickí nominanti, ktorí zastávajú verejnú funkciu na vysokej úrovni, ako sú námestníci ministrov, štátni tajomníci, hlavy a členovia ministerského kabinetu, vyšší politickí činitelia, ako aj členovia parlamentných komôr, členovia najvyšších súdov, ako sú ústavné a najvyššie súdy, a členovia najvyšších kontrolných inštitúcií.

Článok 3
Predchádzanie korupcii

1. Členské štáty prijmú vhodné opatrenia, ako sú informačné a osvetové kampane a výskumné a vzdelávacie programy, s cieľom zvýšiť informovanosť verejnosti o škodlivosti korupcie a celkovo znížiť páchanie trestných činov korupcie, ako aj riziko korupcie.

2. Členské štáty prijmú opatrenia na zabezpečenie najvyššej miery transparentnosti a zodpovednosti vo verejnej správe a pri verejnom rozhodovaní s cieľom predchádzať korupcii.

3. Členské štáty prijmú opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa zaviedli kľúčové preventívne nástroje, ako je otvorený prístup k informáciám verejného záujmu, účinné pravidlá zverejňovania a riešenia konfliktov záujmov vo verejnom sektore, účinné pravidlá zverejňovania a overovania majetku verejných činiteľov a účinné pravidlá upravujúce interakciu medzi súkromným a verejným sektorom.

4. Členské štáty prijmú komplexné a aktuálne opatrenia na predchádzanie korupcii vo verejnom a súkromnom sektore prispôsobené osobitným rizikám danej oblasti

činnosti. Takéto opatrenia zahŕňajú aspoň kroky na posilnenie integrity a predchádzanie možnostiam vzniku korupcie medzi:

a) vysokopostavenými úradníkmi;

b) príslušníkmi orgánov presadzovania práva a justície, ako aj opatrenia v súvislosti s ich menovaním a správaním, a zabezpečenie primeranej odmeny a spravodlivých podmienok odmeňovania.

5. Členské štáty pravidelne vykonávajú hodnotenie s cieľom identifikovať sektory, ktoré sú najviac vystavené riziku korupcie.

V nadväznosti na toto hodnotenie členské štáty:

a) aspoň raz ročne organizujú akcie na zvyšovanie informovanosti prispôsobené špecifikám identifikovaných sektorov, pričom sa zamerajú aj na oblasť etiky, a

b) vypracujú plány na riešenie hlavných rizík v identifikovaných sektoroch.

6. Členské štáty prijmú v prípade potreby opatrenia na podporu účasti občianskej spoločnosti, mimovládnych organizácií a komunitných organizácií na protikorupčných činnostiach.

Článok 4
Špecializované subjekty

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa zriadil jeden alebo viacero orgánov, resp. jedna alebo viacero organizačných jednotiek, ktoré sa špecializujú na predchádzanie korupcii.

2. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa zriadil jeden alebo viacero orgánov, resp. jedna alebo viacero organizačných jednotiek, ktoré sa špecializujú na potláčanie korupcie.

3. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby orgán alebo orgány, resp. organizačná jednotka alebo jednotky uvedené v odsekoch 1 a 2:

a) boli funkčne nezávislé od vlády a mali dostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov a finančné, technické a technologické zdroje, ako aj právomoci a nástroje potrebné na zabezpečenie riadneho výkonu svojich úloh;

b) boli známe verejnosti;

c) poskytovali verejnosti prístup k príslušným informáciám o vykonávaní svojich činností s náležitým ohľadom na ochranu osobných údajov a dôvernosť vyšetrovaní;

d) fungovali a prijímali rozhodnutia v súlade s transparentnými postupmi stanovenými zákonom s cieľom zaistiť integritu a zodpovednosť.

Článok 5
Zdroje

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby mali vnútroštátne orgány zodpovedné za odhaľovanie, vyšetrovanie a stíhanie trestných činov alebo za rozhodovanie o trestných činoch uvedených v tejto smernici neustále k dispozícii primeraný počet kvalifikovaných zamestnancov a finančné, technické a technologické zdroje potrebné na účinné vykonávanie svojich funkcií súvisiacich s vykonávaním tejto smernice.

Článok 6
Odborná príprava

1. Každý členský štát prijme opatrenia potrebné na zabezpečenie primeraných zdrojov pre vykonávanie odbornej prípravy a na zabezpečenie poskytovania odbornej prípravy pre svojich štátnych úradníkov, aby vedeli identifikovať rôzne formy korupcie a riziká korupcie, s ktorými sa môžu stretnúť pri výkone svojich povinností, a vhodným spôsobom včas reagovať na akúkoľvek podozrivú činnosť.

2. Každý členský štát prijme opatrenia potrebné na zabezpečenie primeraných zdrojov pre vykonávanie špecializovanej odbornej prípravy v oblasti boja proti korupcii a na zabezpečenie pravidelného poskytovania takejto odbornej prípravy pre svojich príslušníkov orgánov presadzovania práva, zástupcov justície a zamestnancov orgánov poverených vyšetrovaním a stíhaním trestných činov, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.

Článok 7
Úplatkárstvo vo verejnom sektore

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo nasledujúce konanie, ak je páchané úmyselne, možné postihovať ako trestný čin:

a) prísľub, ponuka alebo poskytnutie akejkoľvek výhody verejnému činiteľovi pre tohto verejného činiteľa alebo pre tretiu osobu, a to priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľa, aby tento verejný činiteľ konal alebo sa zdržal konania v súlade so svojimi povinnosťami alebo pri výkone svojich funkcií (aktívne úplatkárstvo);

b) požadovanie alebo prijatie akejkoľvek výhody verejným činiteľom, a to priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľa, alebo prísľub takejto výhody pre tohto verejného činiteľa alebo pre tretiu osobu, aby tento verejný činiteľ konal alebo sa zdržal konania v súlade so svojimi povinnosťami alebo pri výkone svojich funkcií (pasívne úplatkárstvo).

Článok 8
Úplatkárstvo v súkromnom sektore

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo nasledujúce konanie, ak je páchané úmyselne a v rámci ekonomických, finančných, podnikateľských alebo obchodných činností, možné postihovať ako trestný čin:

a) prísľub, ponuka alebo poskytnutie akejkoľvek nenáležitej výhody osobe, ktorá v akomkoľvek postavení riadi subjekt súkromného sektora alebo preň pracuje, pre túto osobu alebo pre tretiu osobu, a to priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľa, aby táto osoba konala alebo sa zdržala konania v rozpore so svojimi povinnosťami (aktívne úplatkárstvo);

b) požadovanie alebo prijatie akejkoľvek nenáležitej výhody osobou, ktorá v akomkoľvek postavení riadi subjekt súkromného sektora alebo preň pracuje, a to priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľa, alebo prísľub takejto výhody pre túto osobu alebo pre tretiu osobu, aby konala alebo sa zdržala konania v rozpore so svojimi povinnosťami (pasívne úplatkárstvo).

Článok 9
Sprenevera

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo nasledujúce konanie, ak je páchané úmyselne, možné postihovať ako trestný čin:

a) zaviazanie, vyplácanie, prisvojenie alebo užívanie majetku verejným činiteľom, ktorého správa mu je priamo alebo nepriamo zverená, v rozpore s účelom, na ktorý bol určený;

b) zaviazanie, vyplácanie, prisvojenie alebo užívanie akéhokoľvek majetku – osobou, ktorá v akomkoľvek postavení riadi subjekt súkromného sektora alebo v ňom pracuje, v rámci ekonomických, finančných, podnikateľských alebo obchodných činností –, ktorého správa je jej priamo alebo nepriamo zverená, v rozpore s účelom, na ktorý bol určený.

Článok 10
Obchodovanie s vplyvom

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo nasledujúce konanie, ak je páchané úmyselne, možné postihovať ako trestný čin:

   a) prísľub, ponuka alebo poskytnutie akejkoľvek nenáležitej výhody osobe alebo tretej osobe, a to priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľa, aby táto osoba vyvinula skutočný alebo zdanlivý vplyv s cieľom získať nenáležitú výhodu od verejného činiteľa;

   b) požadovanie alebo prijatie akejkoľvek nenáležitej výhody, a to priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľa, alebo prísľub takejto výhody osobe alebo tretej osobe, aby táto osoba vyvinula skutočný alebo zdanlivý vplyv s cieľom získať nenáležitú výhodu od verejného činiteľa.

2. Na to, aby bolo konanie uvedené v odseku 1 možné postihovať ako trestný čin, nie je podstatné, či skutočne dochádza k ovplyvňovaniu alebo či zdanlivý vplyv vedie k zamýšľaným výsledkom.

Článok 11
Zneužitie funkcie

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo nasledujúce konanie, ak je páchané úmyselne, možné postihovať ako trestný čin:

1. vykonanie alebo nevykonanie určitého úkonu, v rozpore so zákonmi, verejným činiteľom pri výkone jeho funkcií s cieľom získať nenáležitú výhodu pre seba alebo pre tretiu osobu;

2. vykonanie alebo nevykonanie určitého úkonu, v rozpore s povinnosťami, osobou, ktorá v akomkoľvek postavení riadi subjekt súkromného sektora alebo preň pracuje, v rámci ekonomických, finančných, podnikateľských alebo obchodných činností s cieľom získať nenáležitú výhodu pre seba alebo pre tretiu osobu.

Článok 12
Marenie spravodlivosti

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo nasledujúce konanie, ak je páchané úmyselne, možné postihovať ako trestný čin:

1. priame alebo sprostredkované použitie fyzického násilia, hrozieb či zastrašovania alebo prísľub, ponuka alebo poskytnutie výhody s cieľom naviesť niekoho ku krivej výpovedi alebo zasiahnuť do poskytovania výpovede alebo predkladania dôkazov v konaní týkajúcom sa niektorého z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 11 a článkoch 13 a 14;

2. priame alebo sprostredkované použitie fyzického násilia, hrozieb či zastrašovania s cieľom zasiahnuť do výkonu úradných povinností osoby zastávajúcej súdnu funkciu alebo príslušníka orgánu presadzovania práva v súvislosti s niektorým z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 11 a článkoch 13 a 14.

Článok 13
Obohatenie z trestných činov korupcie

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo úmyselné nadobudnutie, držba alebo užívanie majetku verejným činiteľom, o ktorom tento verejný činiteľ vie, že pochádza zo spáchania niektorého z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 12 a článku 14, možné postihovať ako trestný čin, a to bez ohľadu na to, či sa tento verejný činiteľ podieľal na spáchaní daného trestného činu.

Článok 14
Podnecovanie, napomáhanie a navádzanie a pokus trestného činu

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo podnecovanie na akýkoľvek z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 13 možné postihovať ako trestný čin.

2. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo napomáhanie a navádzanie na akýkoľvek z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 13 možné postihovať ako trestný čin.

3. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bol pokus akéhokoľvek z trestných činov uvedených v článku 9 a článkoch 11 až 13 možné postihovať ako trestný čin.

Článok 15
Sankcie a opatrenia voči fyzickým osobám

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby za trestné činy uvedené v článkoch 7 až 14 bolo možné uložiť účinné, primerané a odrádzajúce trestné sankcie.

2. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby:

a) za trestné činy uvedené v článkoch 7 a 12 bolo možné uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej šesť rokov;

b) za trestné činy uvedené v článkoch 8 až 11 bolo možné uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej päť rokov a

c) za trestný čin uvedený v článku 13 bolo možné uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej štyri roky.

3. V prípade trestného činu uvedeného v článku 9, pri ktorom škoda nepresahuje sumu 10 000 EUR alebo prospech nepresahuje sumu 10 000 EUR, môžu členské štáty stanoviť iné než trestné sankcie.

4. Bez toho, aby boli dotknuté odseky 1 až 3, členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby príslušný orgán mohol fyzickým osobám, ktoré boli odsúdené za spáchanie niektorého z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 14, uložiť sankcie alebo opatrenia, ktoré nie sú nevyhnutne trestnej povahy, vrátane:

a) pokút;

b) odvolania z verejnej funkcie, pozastavenia vykonávania verejnej funkcie a preradenia z verejnej funkcie;

c) zákazu

i) zastávať verejnú funkciu;

ii) vykonávať verejnú službu;

iii) zastávať funkciu v právnickej osobe, ktorú úplne alebo čiastočne vlastní daný členský štát;

iv) vykonávať obchodné činnosti, v súvislosti s ktorými bol trestný čin spáchaný;

d) odňatia práva byť volený, úmerne k závažnosti spáchaného trestného činu, a

e) odobratia povolení alebo poverení vykonávať činnosti, v súvislosti s ktorými bol trestný čin spáchaný;

f) vylúčenia z prístupu k verejnému financovaniu vrátane postupov verejného obstarávania, grantov a koncesií.

Článok 16
Zodpovednosť právnických osôb

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa voči právnickým osobám mohla vyvodiť zodpovednosť za ktorýkoľvek z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 14, pokiaľ boli spáchané v ich prospech akoukoľvek fyzickou osobou, ktorá konala buď samostatne, alebo ako súčasť orgánu tejto právnickej osoby, a ktorá má v rámci tejto právnickej osoby vedúce postavenie na základe jedného alebo viacerých nasledujúcich oprávnení:

a) oprávnenie zastupovať túto právnickú osobu;

b) oprávnenie prijímať rozhodnutia v mene tejto právnickej osoby alebo

c) oprávnenie vykonávať kontrolu v rámci tejto právnickej osoby.

2. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa voči právnickým osobám mohla vyvodiť zodpovednosť, ak nedostatočný dohľad alebo nedostatočná kontrola zo strany osoby uvedenej v odseku 1 umožnili spáchanie niektorého z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 14 v prospech tejto právnickej osoby, a to aj v prípade, ak ich spáchala akákoľvek osoba, ktorá jej je podriadená.

3. Zodpovednosť právnických osôb podľa odsekov 1 a 2 nevylučuje trestné konanie voči fyzickým osobám, ktoré sú páchateľmi, návodcami alebo pomocníkmi trestných činov uvedených v článkoch 7 a 14.

Článok 17
Sankcie voči právnickým osobám

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo právnickej osobe zodpovednej za trestné činy podľa článku 16 možné uložiť účinné, primerané a odrádzajúce sankcie.

2. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sankcie alebo opatrenia voči právnickým osobám zodpovedným podľa článku 16 zahŕňali:

   a) trestnoprávne alebo iné ako trestnoprávne pokuty, ktorých maximálna výška by nemala byť nižšia ako 5 % celkového celosvetového obratu danej právnickej osoby, vrátane prepojených subjektov, v obchodnom roku predchádzajúcom rozhodnutiu o uložení pokuty;

   b) vylúčenie danej právnickej osoby z nároku na verejné dávky alebo pomoc;

   c) dočasné či trvalé vylúčenie z postupov verejného obstarávania;

   d) dočasný alebo trvalý zákaz výkonu obchodnej činnosti;

   e) odobratie povolení alebo poverení vykonávať činnosti, v súvislosti s ktorými bol trestný čin spáchaný;

   f) možnosť orgánov verejnej moci zrušiť s danou právnickou osobou zmluvu, v rámci ktorej bol trestný čin spáchaný, alebo od nej odstúpiť;

   g) nariadenie súdneho dohľadu nad danou právnickou osobou;

   h) súdnu likvidáciu danej právnickej osoby a

   i) dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzkarní, ktoré sa použili na spáchanie trestného činu.

Článok 18
Priťažujúce a poľahčujúce okolnosti

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa vo vzťahu k trestným činom uvedeným v článkoch 7 až 14 považovali nasledujúce okolnosti za priťažujúce:

   a) páchateľ je vysokopostaveným úradníkom;

   b) páchateľ už bol odsúdený za trestný čin uvedený v článkoch 7 až 14;

   c) páchateľ dosiahol značný prospech alebo trestný čin spôsobil značnú škodu;

   d) páchateľ spáchal trestný čin v prospech tretej krajiny;

   e) páchateľ vykonáva funkcie vyšetrovania, trestného stíhania alebo rozhodovania;

   f) trestný čin bol spáchaný v rámci zločineckej organizácie v zmysle rámcového rozhodnutia 2008/841/SVV a

g) páchateľ je povinným subjektom v zmysle článku 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849[61] alebo zamestnancom povinného subjektu alebo má oprávnenie, či už samostatne alebo ako súčasť orgánu povinného subjektu, zastupovať tento subjekt alebo právomoc prijímať rozhodnutia v mene tohto subjektu či vykonávať kontrolu v povinnom subjekte a spáchal trestný čin pri výkone svojej profesionálnej činnosti.

2. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa vo vzťahu k trestným činom uvedeným v článkoch 7 až 14 považovali nasledujúce okolnosti za poľahčujúce:

a) páchateľ poskytuje príslušným orgánom informácie, ktoré by nemohli získať iným spôsobom, a tým im pomôže:

i) identifikovať alebo postaviť pred súd ostatných páchateľov alebo

ii) získať dôkazy;

b) ak je páchateľ právnická osoba a pred spáchaním trestného činu alebo po jeho spáchaní zaviedol účinné vnútorné kontroly, informovanosť o etike a programy dodržiavania predpisov s cieľom predchádzať korupcii a

c) ak je páchateľ právnická osoba a po odhalení trestného činu urýchlene a dobrovoľne oznámil trestný čin príslušným orgánom a prijal nápravné opatrenia.

Článok 19

Výsady alebo imunita pred vyšetrovaním a stíhaním trestných činov korupcie

Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby výsady alebo imunity pred vyšetrovaním a trestným stíhaním udelené štátnym úradníkom za trestné činy uvedené v tejto smernici bolo možné zrušiť prostredníctvom objektívneho, nestranného, účinného a transparentného procesu, ktorý je vopred stanovený zákonom, vychádza z jasných kritérií a ktorý sa uzavrie v primeranej lehote.

Článok 20

Súdna príslušnosť

1. Členské štáty stanovia súdnu príslušnosť vo vzťahu k trestným činom uvedeným v tejto smernici, ak:

a) bol trestný čin úplne alebo sčasti spáchaný na ich území;

b) páchateľ je štátnym príslušníkom daného členského štátu alebo má v danom členskom štáte obvyklý pobyt;

c) trestný čin bol spáchaný v prospech právnickej osoby usadenej na území daného členského štátu.

2. Ak trestný čin uvedený v tejto smernici patrí do príslušnosti súdu viac ako jedného členského štátu, dotknuté členské štáty spolupracujú s cieľom určiť, ktorý z nich

[61] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 73 – 117).

povedie trestné konanie. V prípade potreby a v súlade s článkom 12 rámcového rozhodnutia Rady 2009/948/SVV[62] sa vec predloží Eurojustu.

3. V prípadoch uvedených v odseku 1 písm. b) každý členský štát zabezpečí, aby výkon jeho súdnej príslušnosti nepodliehal podmienke, že trestné stíhanie možno začať len na základe oznámenia zo strany štátu, na území ktorého bol trestný čin spáchaný, alebo na základe oznámenia obete v štáte, na území ktorého bol trestný čin spáchaný.

Článok 21
Premlčacie lehoty v prípade trestných činov korupcie

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na stanovenie premlčacej lehoty trestných činov uvedených v článkoch 7 až 14, ktorá poskytuje dostatočný čas na účinné vyšetrovanie, trestné stíhanie, súdne konanie a rozhodovanie o týchto trestných činoch po ich spáchaní.

2. Premlčacia lehota uvedená v odseku 1 nesmie byť kratšia ako:

   a) pätnásť rokov od spáchania trestného činu v prípade trestných činov uvedených v článkoch 7 a 12;

   b) desať rokov od spáchania trestného činu v prípade trestných činov uvedených v článkoch 8 až 11;

   c) osem rokov od spáchania trestného činu v prípade trestných činov uvedených v článkoch 13 a 14.

3. Odchylne od odseku 2 môžu členské štáty stanoviť kratšiu premlčaciu lehotu za predpokladu, že táto lehota môže byť v prípade vymedzených úkonov prerušená alebo pozastavená a že uplatniteľné pravidlá týkajúce sa pozastavenia a premlčacích lehôt nebránia efektívnosti súdneho konania a odrádzajúcemu uplatňovaniu sankcií. Táto lehota nesmie byť kratšia ako:

   a) desať rokov v prípade trestných činov uvedených v článkoch 7 a 12;

   b) osem rokov v prípade trestných činov uvedených v článkoch 8 až 11;

   c) päť rokov v prípade trestných činov uvedených v článkoch 13 a 14.

4. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na to, aby bolo od nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku možné vykonať trest odňatia slobody v trvaní najmenej:

   a) pätnásť rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článkoch 7 a 12;

   b) desať rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článkoch 8 až 11;

   c) osem rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článkoch 13 a 14.

5. Odchylne od odseku 4 môžu členské štáty stanoviť kratšiu premlčaciu lehotu za predpokladu, že táto lehota môže byť v prípade vymedzených úkonov prerušená alebo pozastavená a že uplatniteľné pravidlá týkajúce sa pozastavenia a premlčacích

[62] Rámcové rozhodnutie Rady 2009/948/SVV z 30. novembra 2009 o predchádzaní kolíziám pri výkone právomoci v trestných veciach a ich urovnávaní (Ú. v. EÚ L 328, 15.12.2009, s. 42).

lehôt nebránia efektívnosti súdneho konania a odrádzajúcemu uplatňovaniu sankcií. Táto lehota nesmie byť kratšia ako:

a) desať rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článkoch 7 a 12;

b) osem rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článkoch 8 až 11;

c) päť rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článkoch 13 a 14.

Článok 22

Ochrana osôb, ktoré nahlasujú trestné činy alebo pomáhajú pri vyšetrovaní

1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa na nahlasovanie trestných činov uvedených v článkoch 7 až 14 a na ochranu osôb nahlasujúcich takéto trestné činy uplatňovala smernica (EÚ) 2019/1937.

2. Okrem opatrení uvedených v odseku 1 členské štáty zabezpečia, aby sa osobám, ktoré nahlasujú trestné činy uvedené v tejto smernici a poskytujú dôkazy alebo inak spolupracujú pri vyšetrovaní, trestnom stíhaní alebo rozhodovaní o takýchto trestných činoch, poskytla potrebná ochrana, podpora a pomoc v rámci trestného konania.

Článok 23

Nástroje vyšetrovania

Členské štáty prijmú potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby osoby, jednotky alebo útvary zodpovedné za vyšetrovanie alebo stíhanie trestných činov uvedených v tejto smernici mali k dispozícii účinné nástroje vyšetrovania, ako sú napríklad nástroje používané v boji proti organizovanej trestnej činnosti alebo iným závažným trestným činom.

Článok 24

Spolupráca medzi orgánmi členských štátov, Komisiou, Europolom, Eurojustom, Európskym úradom pre boj proti podvodom a Európskou prokuratúrou

Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá týkajúce sa cezhraničnej spolupráce a vzájomnej právnej pomoci v trestných veciach, orgány členských štátov, Europol, Eurojust, Európska prokuratúra, Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) a Komisia navzájom v rámci svojich príslušných právomocí spolupracujú v boji proti trestným činom uvedeným v tejto smernici. Europol, Eurojust, Európska prokuratúra, Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) a Komisia poskytujú v prípade potreby na tento účel v súlade so svojimi príslušnými mandátmi technickú a operačnú pomoc s cieľom uľahčiť príslušným orgánom koordináciu pri vyšetrovaní a trestnom stíhaní.

Článok 25

Podpora Komisie členským štátom a ich príslušným orgánom

1. Komisia v prípade potreby podporuje členské štáty a príslušné orgány pri plnení ich povinností podľa tejto smernice.

2. Komisia pripraví prehľad rizík korupcie v jednotlivých sektoroch v Únii a uľahčí výmenu informácií medzi členskými štátmi a odborníkmi v celej Únii.

3. Komisia prostredníctvom siete EÚ na boj proti korupcii vykonáva najmä tieto činnosti:

   a) uľahčuje spoluprácu a výmenu najlepších postupov medzi odborníkmi z praxe, expertmi, výskumnými pracovníkmi a inými zainteresovanými stranami v členských štátoch;

   b) dopĺňa činnosti, ako sú činnosti uvedené v článku 3 a článku 18 ods. 2 písm. b), vypracovaním najlepších postupov, poradenských materiálov a metodík.

4. Komisia informuje členské štáty o finančných zdrojoch na úrovni Únie, ktoré majú členské štáty k dispozícii na boj proti korupcii.

Článok 26
Zber údajov a štatistické údaje

1. Členské štáty zbierajú štatistické údaje o trestných činoch uvedených v článkoch 7 až 14 tejto smernice.

2. Štatistické údaje uvedené v odseku 1 obsahujú aspoň tieto údaje:

   a) počet nahlásených prípadov;

   b) počet vyšetrovaných prípadov;

   c) počet obvinených osôb;

   d) priemerná dĺžka vyšetrovania trestných činov;

   e) priemerná dĺžka súdnych konaní vo veciach na prvom stupni, druhom stupni a kasácie;

   f) počet odsúdených osôb;

   g) počet odsúdených fyzických osôb, ktorým boli uložené sankcie, s uvedením počtu verejných činiteľov a vysokopostavených úradníkov;

   h) počet právnických osôb, ktoré boli uznané za zodpovedné a ktorým boli uložené sankcie;

   i) počet súdnych konaní vo veci korupcie, ktoré boli zamietnuté, pričom sa rozlišuje medzi zamietnutiami vo veci samej alebo z iného dôvodu, vrátane uznesení bez súdneho konania;

   j) druhy a výška sankcií uložených za každý z trestných činov uvedených v článkoch 7 až 14;

   k) počet odsúdených osôb, ktorým bola udelená milosť, s uvedením počtu prípadov udelenia milosti verejným činiteľom a vysokopostaveným úradníkom.

3. Členské štáty každoročne do 1. júna uverejnia v strojovo čitateľnom a členenom formáte štatistické údaje uvedené v odseku 2 za predchádzajúci rok a informujú o tom Komisiu.

Článok 27
Nahradenie rámcového rozhodnutia Rady 2003/568/SVV a Dohovoru o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie

1. Vo vzťahu k členským štátom viazaným touto smernicou sa nahrádza rámcové rozhodnutie 2003/568/SVV, a to bez toho, aby boli dotknuté povinnosti uvedených

členských štátov týkajúce sa lehoty na transpozíciu uvedeného rámcového rozhodnutia do vnútroštátneho práva.

Pokiaľ ide o členské štáty viazané touto smernicou, odkazy na rámcové rozhodnutie 2003/568/SVV sa považujú za odkazy na túto smernicu.

2. Vo vzťahu k členským štátom viazaným touto smernicou sa nahrádza Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie.

Pokiaľ ide o členské štáty viazané touto smernicou, odkazy na uvedený dohovor sa považujú za odkazy na túto smernicu.

Článok 28
Zmeny smernice (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva

Smernica (EÚ) 2017/1371 sa mení takto:

1. V článku 2 ods. 1 sa vkladá toto písmeno c):

„c) „vysokopostavení úradníci“ sú úradníci v zmysle článku 2 ods. 8 smernice (EÚ) XXX o boji proti korupcii.“

2. V článku 4 ods. 2 sa slová „pasívna aj aktívna korupcia, ak je spáchaná úmyselne, predstavovala“, „pasívna korupcia“ a „aktívna korupcia“ nahrádzajú slovami „pasívne a aktívne úplatkárstvo vo verejnom sektore, ak je spáchané úmyselne, predstavovalo“, „pasívne úplatkárstvo vo verejnom sektore“ a „aktívne úplatkárstvo vo verejnom sektore“.

3. V článku 7 sa odsek 3 nahrádza takto:

„3. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby bolo možné za trestné činy uvedené v článku 3 a článku 4 ods. 1 a 2, pri ktorých vznikla značná škoda alebo prospech, uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej šesť rokov.

Členské štáty prijmú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby bolo možné za trestný čin uvedený v článku 4 ods. 3, pri ktorom vznikla značná škoda alebo prospech, uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej päť rokov.

Škoda alebo prospech, ktoré vznikli spáchaním trestných činov uvedených v článku 3 ods. 2 písm. a), b) a c) a v článku 4 sa považujú za značné, ak škoda alebo prospech presahuje 100 000 EUR.

Škoda alebo prospech, ktoré vznikli spáchaním trestných činov uvedených v článku 3 ods. 2 písm. d) a ktoré podliehajú článku 2 ods. 2, sa považujú za značné.“

4. V článku 7 sa odsek 4 nahrádza takto:

„4. V prípade trestných činov uvedených v článku 3 ods. 2 písm. a), b) alebo c) alebo v článku 4 ods. 1 a 3, pri ktorých škoda nepresahuje sumu 10 000 EUR alebo prospech nepresahuje sumu 10 000 EUR, môžu členské štáty stanoviť iné než trestné sankcie.

5. V článku 7 sa vkladá tento odsek 6:

„7. Bez toho, aby boli dotknuté odseky 1 až 5, členské štáty prijmú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa fyzickým osobám, ktoré boli odsúdené za spáchanie niektorého z trestných činov uvedených v tejto smernici, mohli uložiť sankcie alebo opatrenia uvedené v článku 15 ods. 4 smernice (EÚ) XXX o boji proti korupcii.“

6. Článok 8 sa nahrádza takto:

„Článok 8

Priťažujúce a poľahčujúce okolnosti

Členské štáty prijmú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa okolnosti uvedené v článku 18 smernice (EÚ) XXX o boji proti korupcii považovali vo vzťahu k trestným činom uvedeným v tejto smernici za priťažujúce a poľahčujúce okolnosti.“

7. Článok 9 sa nahrádza takto:

„Článok 9

Sankcie v prípade právnických osôb

1. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby bolo právnickej osobe zodpovednej za trestné činy podľa článku 6 možné uložiť účinné, primerané a odrádzajúce sankcie.
2. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sankcie alebo opatrenia voči právnickým osobám zodpovedným podľa článku 6 zahŕňali sankcie alebo opatrenia uvedené v článku 17 ods. 2 smernice (EÚ) XXX o boji proti korupcii.“

(8) V článku 12 sa odseky 2, 3 a 4 nahrádzajú takto:

„2. Premlčacia lehota uvedená v odseku 1 nesmie byť kratšia ako:

a) pätnásť rokov od spáchania trestného činu v prípade trestných činov uvedených v článku 3 a článku 4 ods. 1 a 2;

b) desať rokov od spáchania trestného činu v prípade trestného činu uvedeného v článku 4 ods. 3.

3. Odchylne od odseku 2 môžu členské štáty stanoviť kratšiu premlčaciu lehotu za predpokladu, že táto lehota môže byť v prípade vymedzených úkonov prerušená alebo pozastavená a že uplatniteľné pravidlá týkajúce sa pozastavenia a premlčacích lehôt nebránia efektívnosti súdneho konania a odrádzajúcemu uplatňovaniu sankcií. Táto lehota nesmie byť kratšia ako:

a) desať rokov v prípade trestných činov uvedených v článku 3 a článku 4 ods. 1 a 2;

b) osem rokov v prípade trestného činu uvedeného v článku 4 ods. 3.

4. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia, aby bolo od nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku možné vykonať trest odňatia slobody v trvaní najmenej:

a) pätnásť rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článku 3 a článku 4 ods. 1 a 2;

b) desať rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestného činu uvedeného v 4 ods. 3.

5. Odchylne od odseku 4 môžu členské štáty stanoviť kratšiu premlčaciu lehotu za predpokladu, že táto lehota môže byť v prípade vymedzených úkonov prerušená alebo pozastavená a že uplatniteľné pravidlá týkajúce sa pozastavenia a premlčacích lehôt nebránia efektívnosti súdneho konania a odrádzajúcemu uplatňovaniu sankcií. Táto lehota nesmie byť kratšia ako:

a) desať rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestných činov uvedených v článku 3 a článku 4 ods. 1 a 2;

b) osem rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku v prípade trestného činu uvedeného v článku 4 ods. 3.“

Článok 29
Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do [18 mesiacov po prijatí]. Bezodkladne Komisii oznámia znenie týchto ustanovení.

2. Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

3. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijmú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 30
Hodnotenie a podávanie správ

1. Komisia do [24 mesiacov po uplynutí lehoty na vykonanie tejto smernice] predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

2. Členské štáty každé dva roky od [12 mesiacov po uplynutí lehoty na vykonanie tejto smernice] zasielajú Komisii do troch mesiacov správu, ktorá obsahuje zhrnutie o vykonávaní a opatreniach prijatých v súlade s článkami 3 až 6.

3. Komisia do [48 mesiacov po uplynutí lehoty na vykonanie tejto smernice] predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi pridanú hodnotu tejto smernice, pokiaľ ide o boj proti korupcii. V správe sa uvedie aj vplyv tejto smernice na základné práva a slobody. Na základe tohto posúdenia Komisia v prípade potreby rozhodne o primeraných následných opatreniach.

Článok 31
Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 32
Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom v súlade so zmluvami.

V Bruseli

Za Európsky parlament *predseda/predsedníčka*	*Za Radu* *predseda/predsedníčka*